

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΓ' ΙΟΥΔΙΟΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1913

Η ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΕΝ ΤΗ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ

ΕΛΛΑΣ—ΙΤΑΛΙΑ—ΑΥΣΤΡΙΑ

Αι φιλοδοξίαι της Ιταλίας

Μόλις η Ιταλία επέτυχεν την ένωσιν της χάρις κατά μέγα μέρος και εις την ύποσθηξιν και την ενεργόν επέμβασιν της γείτονος Γαλλίας και τας πολλὰς ὑπὲρ αὐτῆς θυσίας, ὡς ἡ τελευταία ὑπέστη, ἤρχισεν ἀναπτύσσουσα τὰς ἰμπεριαλιστικὰς τῆς ἰδέας εἰς βάρος κατὰ πρῶτον λόγον τῆς ἐνεργετικῆς της. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν παγγερμανισμὸν καὶ τὸν πανσλαβισμὸν ἠθέλησεν καὶ ἡ Ἰταλία νὰ δημιουργήσῃ τὸν ἰδικὸν της ἰμπεριαλισμὸν ἐνῷ ὅμως ὁ παγγερμανισμὸς καὶ ὁ πανσλαβισμὸς βασίζονται ἐπὶ τῆς πολιτικῆς ἐνόητος μᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φυλῆς, ὁ ἰταλικὸς ἰμπεριαλισμὸς βασίον ἔχει μόνον τὴν φαντασίαν καὶ τὰς ἀπληρωτέων ἱστορικῶν παραδόσεις. Ἡ Ρώμη ὑπέσχετο τὸ πάλαι ἡ κυρίαρχος ὄλον τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, ἡ δὲ Βενετία πολὺ πρὸ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐθαλασσοκράτει ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ εὐρίσκειτο ἐν στενῇ ἐπικοινωνίᾳ μὲ τὴν Ἀνατολήν. Διὰ τὸ αὐτὸ νὰ μὴ συμβῆ καὶ διὰ τὴν νεάν Ρώμην;

Ἡ ἔθνικὴ Ρώμη καὶ ἡ χριστιανικὴ Ρώμη, ἔγραψεν ὁ Gioberti, ὑπέσχεαν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἡ πρωτεύουσα τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ τὸ αὐτὸ μέλλον ἐπιφυλάσσει καὶ διὰ τὴν τρίτην Ρώμην, τὴν σημερινήν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1866 ὑπεδεικνύετο εἰς τὸν Manzini, ὅτι ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Γαλλία δὲν δύνανται νὰ συνεταίρισθουν πρὸς κοινὸν ὄφελος ἐν τῇ Μεσογείῳ ἡ θάλασσα αὕτη ἀποτελεῖ κληρονομίαν ἱστορικὴν διὰ τὴν Ἰταλίαν ἀνεπίδεκτον διανομῆς. Τὸ κράτος τῆς Μεσογείου ἀνήκει

ἀδιαφιλονεικῆτως εἰς τὴν Ἰταλίαν, κατέχουσιν ἐν τῇ θαλάσῳ αὕτῃ ἀκτὰς δικλασίας τῶν τῆς Γαλλίας. Ἡ Μασσαλία καὶ ἡ Τουλών δὲν ἐπιδέχονται σύγκρισιν καμίαν πρὸς τὴν Γένουαν, τὸ Λιβόρνον, τὸ Παλέρμον, τὴν Ἀγκῶναν, τὴν Βενετίαν καὶ τὴν ἰταλικὴν Τεργέστην.

Ἐν ἔτει 1873 ἔγραψεν ὁ Campo Fregoso: «Ἐν προσεχῆι μέλλονται ἡ Ἰταλία θὰ συναθροίσῃ περὶ ἑαυτὴν τὸ μέγιστον μέρος τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνων. Ἡ Αἴγυπτος, ἡ Τριπολιτις, ἡ Τύνις, ἡ Ἀλγερία, κείμεναι εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἀπόστασιν, εἶναι αἱ φυσικαὶ ἀποικίαι της».

Ἐν μέσῳ ὅμως τῶν τοιούτων μεγαλοπρεπῶν σχεδίων τῆς ἡ Ἰταλία δὲν ἐλησμόνει καὶ τὰ εἰσέτι ἀλύτρωτα τέκνα της. Περὶ τὰς ἑπτακοσίας χιλιάδας Ἰταλῶν, ἀποτελούντων δύο διακεκριμένας ομάδας, τοῦ Τρεντίνου (Tridentini) καὶ τῆς Τεργέστης (Triestini), διατελούντων ὑπὸ τοῦ Καίσαροβασιλέως τῆς Αὐστροουγγαρίας. Ἐπὶ ὀλίκου πληθυσμοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα χιλιάδων κατοικῶν τὸ Τρεντίνον ἀριθμῆι μόλις περὶ τὰς δέκα χιλιάδας Γερμανούς, οἵτινες ὅμως μὲ τὴν ὑποσθηξίν τῆς αὐστριακῆς Κυβερνήσεως κατορθώνουσι νὰ διεκδύουν πανταχοῦ καὶ κατακοῦν ὁσημέρας ἔδαφος. Ἡ Τεργέστη, ὡς πόλις, εἶναι ἰταλικὴ κατὰ τὴν γλῶσσαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὸ αἶσθημα. Ἀπὸ τὰ πρόθυρα ὅμως τῆς Τεργέστης ἀρχίζει ὁ περὶ ἐπικρατήσεως ἀγὼν μεταξὺ Ἰταλῶν καὶ Κροατῶν-Σλαβόνων. Ἡ ἱστορία ἐκ τῆς ὁποίας ἀπομένει ἔξω ἡ Τεργέστη, ὡς πόλις ἰδιαιτέρα, ἀριθμῆι ἑκατὸν ἐνενηκοντα χιλιάδας Κροάτας-Σλαβόνους καὶ ἑκατὸν εἰκοσι χιλιάδας Ἰταλῶν. Ἐὰν οἱ Ἰταλοὶ

είχον μέχρις εσχάτων συγκεντρώσει εν Τεργέστη εις χείρας των τὸ εμπόριον, τὰ γράμματα καὶ τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα, σιγά σιγά καὶ αὐτὸ τὸ προνόμιον ἀρχίζει νὰ τοῖς ἐκφεύγει. Ἡ αὐστριακὴ Κυβέρνησις φροντίζει νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ σлавικά καθολικά σχολεῖα καὶ ἀντιτάσσει μετὰ μεγάλης ἐπιτηδειότητος τοὺς καθολικοὺς νοτιοσλαβικοὺς ἐναντι τῶν Ἰταλῶν.

Ἡ ἰσορροπία τῆς Μεσογείου

Ἡ ἔνωσις τῶν «ἀλυτρώτων ἀδελφῶν» καὶ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ προγράμματος ἦσαν οἱ δύο ἄξονες, περὶ τοὺς ὁποίους περιστρέφεται κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Ἰταλίας. Τὸ πρῶτον ἔφευρεν αὐτὴν εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὴν Αὐστρίαν, τὸ δεύτερον πρὸς τὴν Γαλλίαν.

Καὶ τί δὲν ἔλεγον οἱ Ἰταλοὶ περὶ τῆς ἰσορροπίας τῆς Μεσογείου, θέλοντες μὲ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐκ μέρους τῆς Γαλλίας κατάληψιν τῆς Τύνιδος, τὴν ὁποίαν ἐζητοῦν διὰ τὸν ἑαυτῶν τους. Ἡ κατάληψις τῆς Τύνιδος, ἀποκτῶσα ἰδιαιτέραν σημασίαν ἕνεκα τοῦ θαυμασίου ἐν αὐτῇ λιμένος τῆς Μπιζέρτας, θὰ διατάρασσε τὴν ἰσορροπίαν ὑπὲρ τῆς Γαλλίας. Ἡ κατοχὴ τῆς Μπιζέρτας θὰ ἀπειλεῖ διαρκῆ ἀπειλὴν ἐναντίον τῆς Ἰταλίας, καὶ θὰ ἐσθμῆται τὴν ἀπώλειαν τῆς Σικελίας καὶ ὅλης τῆς νοτιοῦ Ἰταλίας. Ἐπρεπε λοιπὸν τὴν Τύνιδα νὰ καταλάβῃ ἡ Ἰταλία χάριν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας τῆς.

Εἰς τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα ἀντέτασσαν καὶ οἱ Γάλλοι, οἱ ἡ Ἰταλία, καταλαμβάνουσα τὴν Τύνιδα, θὰ ἀπέκοπτε καθέτως τὴν Μεσόγειον εἰς δύο, θὰ ἠπειλεῖ τὴν Ἀλγερίαν καὶ τὰς διὰ θαλάσσης μετὰ τῶν ἀποικίων τῆς συγκαινωνίας τῆς Γαλλίας καὶ θὰ ἀπειλεῖ ἀπειλὴν διαρκῆ ἐναντίον αὐτῆς τῆς Γαλλίας. Τὰς τοιαύτας βλέψεις τῆς Γαλλίας παρεδέχτο καὶ ἡ ἀγγλικὴ πολιτικὴ, προτιμῶσα ταύτην ἀντὶ τῆς Ἰταλίας ἐν Τύνιδι.

Κατελήφθη ἐν ἔτει 1881 ἡ Τύνις καὶ ἡ Ἰταλία, ἀφοῦ μάτην ἐφάναξε καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ τίποτε ἄλλο, ἔστρεψεν ὅλην τὴν πολιτικὴν τῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς Γερμανίας. Ἄλλ' ἡ ὁδός, ἡ ἀγούσα ἀπὸ Ρώμης εἰς Βερολίνον, διέρχεται πρὸς τὴν διὰ τῆς Βιέννης, ἔπρεπε δὲ ἵνα ἐντεῦθεν ἀφεθῇ ἐλευθέρω ἡ διάβασις, νὰ παρητεῖτο ἡ Ἰταλία τῶν ἰδιαιτέρων μεριμνῶν καὶ φροντίδων τῆς διὰ τοὺς ἐν Αὐστρίᾳ «ἀλυτρώτους ἀδελφούς». Προκειμένον, ἔγραψεν ὁ Marselli, νὰ ἴδωμεν ἢ τὴν Αὐστρίαν ἐγκαθισταμένην ἐν Θεσσαλονίκῃ ἢ τὴν Γαλλίαν ἐν Τύνιδι, προτιμώτερον διὰ τὴν Ἰταλίαν θὰ ἦτο τὸ πρῶτον. Τὸ

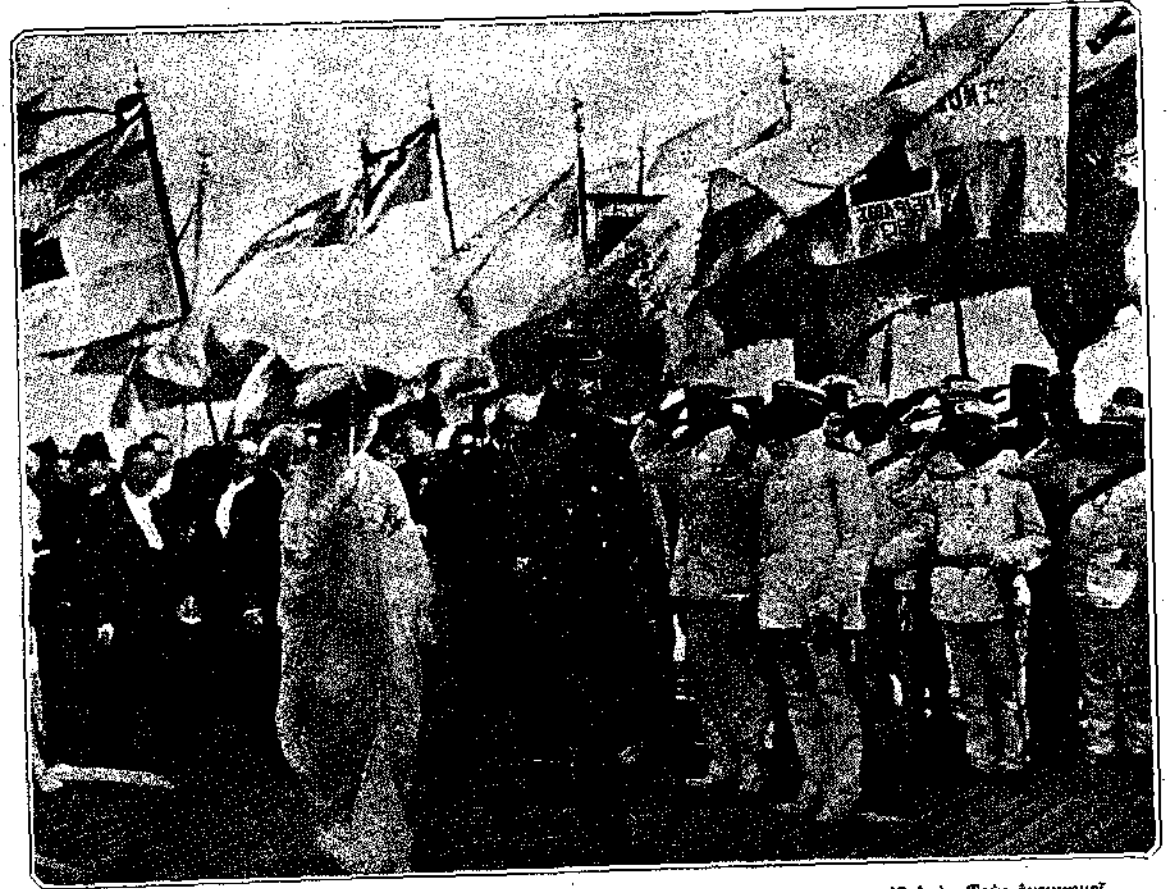
Αἰγαῖον εὐρίσκεται μακρὰν καὶ ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης κίνδυνος ἀπώτερος, ἐνῶ ἐγγύτερος καὶ ἀμεσώτερος εἶναι ὁ ἐκ Γαλλίας κίνδυνος, ἐγκαθισταμένης ἐν Τύνιδι.

Καὶ ἡ Ἰταλία ἀπετέλεσε μέλος τῆς Τριπλῆς Συμμαχίας, ἐλπίζουσα καὶ εἰς ἐμπορικὰ ὠφελήματα ἐκ τῆς Γερμανίας καὶ θέλονσα κυρίως διὰ ταύτης νὰ πολεμήσῃ τὴν Γαλλίαν. Εἶναι γνωστὴ ἡ αὐτόχρημα προκλητικὴ καὶ ἱταμὴ ἐναντίον ταύτης πολιτικὴ τοῦ Κρίσπη, καὶ ἡ μεγάλη ψυχρότης καὶ ἔντασις σχέσεων, ἧτις ἐπῆλθεν εἰς τὰς Ἰταλογαλλικὰς σχέσεις ἀπὸ τοῦ 1881 μέχρι τοῦ 1896. Ἐπῆλθε σχετικὴ βελτίωσις σχέσεων, ὁπότεν ἡ Ἰταλία κατείδεν ὅτι ἐκ τῆς ἐχθρότητος πρὸς τὴν Γαλλίαν καὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐκ ταύτης τῶν ἰταλικῶν προϊόντων, ἐξημιούντο τὰ μέγιστα τὰ ἐμπορικὰ καὶ οἰκονομικὰ τῆς συμφέροντα καὶ οἱ προῖπολογοισμοὶ τῆς κατέληγον ἐπισίως εἰς φοβερὰ ἐλλείμματα.

Ἡ κυριαρχία τῆς Ἀδριατικῆς

Καὶ εἰσελθοῦσαν ὁμοῦ εἰς τὴν Τριπλῆν, ἡ παλαιὰ κληρονομία τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας καὶ αἱ παλαιαὶ καὶ σκοληκώδρωτοι μεμβράναι καὶ ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις δὲν ἠδύναντο νὰ ἀφίνον τὴν Ἰταλίαν ἡσυχον εἰς τὰς μετὰ τῶν νέων συμμάχων σχέσεις τῆς. Ἡδύνατο πρὸς στιγμὴν νὰ λησμονήσῃ χάριν τῆς φίλης τῆς Αὐστρίας τοῦ ἐν αὐτῇ «ἀλυτρώτους ἀδελφούς», ἀλλὰ τὴν Ἀδριατικὴν οὐδέποτε. Καὶ μοντὰ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἰσορροπίας τῆς Μεσογείου ἐδημιούργησεν ἀπὸ τοῦ 1900 καὶ ἐν ἔτερον παράλληλον ζήτημα, «τὴν ἰσορροπίαν τῆς Ἀδριατικῆς».

Ἡ Ἀδριατικὴ, γράφει ὁ Manfroni, θάλασσα ἐπιμήκης, στενὴ, συνσφριγμένη, δὲν παρουσιάζει στάδιον ἀρκετὰ εὐρῆ, ἵνα δύο μεγάλαι Δυνάμεις στερεώσουν ταυτοχρόνως ἐν αὐτῇ τὴν ἐμπορικὴν ζωτικότητά των καὶ τὰς πολιτικὰς βλέψεις των. Τὸ παρελθὸν μαρτυρεῖ ὅτι ἡ Ἀδριατικὴ δὲν εἶχε ποτὲ δύο κυρίους. Ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 18^{ου} αἰῶνος ὑπόκειται εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἡ Ρώμη τὴν ἐννοεῖ ὡς λίμνην ἐσωτερικὴν τῆς. Ἡ Βενετία τὴν διεκδικεῖ ὡς ἰδικὴν τῆς καὶ τότε μόνον ἡσυχάζει, ὁπότεν σὺν τῇ καταλήψει τῶν Ἰονίων νήσων καὶ τῶν διασπορῶν ἐν τῷ μέσῳ ἐπὶ τῶν ἀλβανικῶν ἀκτῶν σταθμῶν καταλαμβάνη καὶ τὴν Αἰλλῶνα, ἧτις ἀποτελεῖ τὴν κλεῖδα τῆς θαλάσσης ταύτης. Εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ 15^{ου} καὶ 16^{ου} αἰῶνος ἡ Ἀδριατικὴ καλεῖται «il golfo di Venezia». Μόνον ἀπὸ τῆς καταιστροφῆς τοῦ Κράτους τῆς Βενετίας καὶ μετῴπειτα εὗρε τὸν κατάλληλον καιρὸν ἡ Αὐστρία διὰ νὰ ἐδραιωθῇ καὶ ἐπεκαθῆ ἐν τῇ θαλάσῃ

Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ Νυμητοῦ. Οἱ Βασιλεῖς ἀκοιβάζονται εἰς τὴν ἐξέδραν τοῦ Ν. Φαλήρον. Ὁ λαὸς τοὺς ἀνευρηματὶ μὲ τρελὸν ἐνθουσιασμόν — Φωτογρ. Κ. Ἀναγνώστου

ταύτη καὶ ἤδη, κυρία τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς μέχει Μαυροβουνίου, προσπαθεῖ νὰ κατέλθῃ ἐπὶ νοτιώτερον πρὸς τὰς ἀλβανικὰς ἀκτὰς καὶ καταλάβῃ καὶ τὴν Αἰλλῶνα. Ἡ Ἀδριατικὴ εἶναι ἡ διάμεσος θάλασσα, ἡ ἀγούσα πρὸς τὴν Μεσόγειον καὶ τὸ Αἰγαῖον. Τὸ Δυρράχιον καὶ ἡ Αἰλλῶνα ἐνομούμενα ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν μὲ τὸ Cattaro καὶ Pola ἀποτελοῦσι σημεῖα ὀχυρώτατα καὶ ἐπιφοβὰ διὰ τὴν Ἰταλίαν, ὅπως εἶναι καὶ ἡ γαλλικὴ Τύνις ἐν τῇ Μεσογείῳ. Κατὰ τὴν παρομοίωσιν Ἰταλοῦ διπλωμάτου, ἡ Ἰταλία θὰ ἦτο τότε ὡς εἶδος τι ἀλεξιβρόχου, τὸ ὁποῖον θὰ ἔμεινε κατ' ἀνάγκην πάντοτε κλειστόν, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἀνοίξῃ πρὸς κανὲν μέρος.

Ἡ κατάστασις ἐν τῇ Ἀδριατικῇ

Ἄν ἐπάρχει ἐπισημώτερον πρᾶγμα ἀπὸ τὸ νὰ ἐπικαλεῖται τις ἀπηρχαιωμένας ἱστορίας

παραδόσεις. Ἡ Ρώμη τὸ πάλαι ἦτο κοσμοκράτειρα, καθυποτάξασα ὅλον σχεδὸν τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Αὐστρία, ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Χερσόνησος τοῦ Αἴμου, μέγιστον τμήμα τῆς Γερμανίας καὶ αὐτῆς τῆς Ἀγγλίας, ἡ Μικρὰ Ἀσία καὶ ἡ Βόρειος Ἀφρική καὶ ἄλλαι ἀκόμη χῶραι ἀπετέλουσαν ἐπαρχίας τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὅλαι αἱ χῶραι αὗται δεόν νὰ υπαχθοῦν καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν νέαν Ρώμην, καταντᾷ αὐτόχρημα ἀστειῶς καὶ δὲν χρήζει ἀνασκευῆς.

Ἐὰν τοῦλάχιστον ἡ Ἰταλία εἶχε καὶ σήμερον τὰ πρωτεῖα ἐν τῇ Ἀδριατικῇ ἢ ἠδύνατο νὰ σηραχθῇ εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις, αἱ περὶ ἡγεμονίας ἐν τῇ θαλάσῃ ταύτῃ ἀξιώσεις τῆς θὰ ἦσαν ὁπωσδήποτε ἄξια προσοχῆς τινος καὶ συζητήσεως. Ὅποια ἡ σημερινὴ θέσις τῆς ἐν τῇ Ἀδριατικῇ; Ὁ ταξιδιωτῆς, ὅστις περνᾷ ἀπὸ τὰς Μεσογειακὰς ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας πρὸς τὰς τῆς Ἀδρια-

Ο πρωθυπουργός κ. Βενιζέλος και ο ύπουργός των Ήσπεριών κ. Κορμηλιάς εις την εξέδραν του Ν. Φαλήρου περιμένον τον έρχομόν του Βασιλέως — Φωτογρ. Κ. Α.

τικής, γράφει ο Ίταλός Manfroni, νομίζει εαυτὸν μεταφερόμενον ἀπὸ τὰς θορυβώδεις καὶ κοσμοβριθεῖς ὁδοὺς μεγαλοπόλεως εἰς τὰς σιωπηρὰς καὶ μονήρεις νεκροπόλεως.

Ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ Ἀδριατικῇ ὀπισθοχωρεῖ ὁσημέραι πρὸ τῆς αὐστριακῆς. Ἐν Ἰταλία συμβαίνει τὸ ἐξῆς παράδοξον ἢ δυτικὴ πλευρὰ τῆς ἢ ἐκτεινομένη πρὸς τὴν Μεσόγειον (Τυρρηνικὸν πέλαγος), ἔχει τὴν αὐτὴν κατὰ μῆκος ἔκτασιν, ὅσην καὶ ἡ ἀνατολική, ἢ πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν ἢ δυσανάλογα ὅμως, ἥτις ὑπάρχει μετὰ τῶν ἀτμοπλοίων, τῶν νηολογημένων εἰς τοὺς λιμένας τῆς δυτικῆς πλευρᾶς καὶ τῶν νηολογημένων εἰς τοὺς τῆς ἀνατολικῆς, εἶναι δώδεκα πρὸς ἓν. Ὑπὸ ἐποψίν λιμενικῆς κινήσεως ἡ Βενετία, ἢ παλαιὰ κυρίαρχος τῆς Ἀδριατικῆς, κατέχει τὴν ἑβδόμην περίπου θέσιν, ἐρχομένη μετὰ τὴν Savonne καὶ τὸ Chiavari. Ἡ Βενετία εἶναι τὴν σήμερον ἢ ξεπεσομένη βασίλισσα τῆς Ἀδριατικῆς ἢ ἀρχαία ἀντιζηλὸς τῆς, ἢ Ἀγκόνα, ὑπνώττει τελείως μέχρι τοῦ 1898 ἐν μόνον μικρὰν ἀτμόπλοιον ἦτο νηολογημένον εἰς τὸν λιμένα τῆς. Τὸ Brindisi, ἢ

ἀφετηρία τοῦ ταχυδρομείου τῶν Ἰνδιῶν, δὲν δεκνύει μεγάλην πρὸδον· τὸ Bari ἐλαχίστην κίνησιν παρουσιάζει. Τὸ αὐστριακὸν Lloyd, ἢ οὐγγρικὴ Adria, τὸ ἀγγλικὸν Peninsular ἀπορροφῶν τὰ τέσσαρα πέμπτα τῆς ὅλης ἐμπορικῆς κινήσεως. Τὸ Lloyd τῆς Τεργέστης, ἢ Adria καὶ Hungaro-Croate τῆς Φιούμης καὶ ἡ Ragusea ἀριθμοῦσι τὸ 1900 ἀτμόπλοια τετραπλάσια τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Ἰταλικῶν. Αἱ Ἰταλικαὶ ἀτμοπλοῖαι Navigazione Generale καὶ ἡ Puglia δὲν δύνανται νὰ συναγωνισθοῦν μετὰ τὰς αὐστριακάς. Εἰς κάθε περίστασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν προσκαθοῦν νὰ ἐγκαινιάσουν νέας γραμμὰς καὶ νέα δρομολόγια, αἱ αὐστριακαὶ ἔταιρειαὶ τὰς παρακολουθοῦν, θέτουσαι πικνοτέρας καὶ εὐθηνότερας γραμμὰς.

Ἡ Βενετία δὲν ἔχει ἰδικόν τῆς ἐμπόριον· λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς τῆς ὁ φυσικὸς προορισμὸς τῆς ἦτο διὰ νὰ χρησιμεύῃ ὡς μέσον διαμετακομίσεως διὰ τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Γερμανίαν· τὸν προορισμὸν ὅμως τοῦτον ἐν τῇ Ἀδριατικῇ ἐκπληροῖ τὴν σήμερον ἢ Τεργέστη· οἱ ναῦλοι εἶναι εὐθηνότεροι διὰ Τεργέστην, διότι τὰ ἀτμόπλοια ἐκφορτώνοντα, εὐρίσκουν αὐτόθι ἕτερα ἐμπορεύματα διὰ νέαν φόρτωσιν, τοῦθ' ὅπερ δὲν συμβαίνει ἐν Βενετία. Ἐμπορικὴ ναυτιλία βενετικὴ δὲν ὑφίσταται. Ἀπὸ τὰ τόσον περίφημα ἄλλοτε καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἐξυμνηθέντα ναυπηγεῖα τῆς ἐξέρχονται τὴν σήμερον μόνον γόνδολαι, καὶ οἱ μόνον ναυτικοὶ τῆς εἶναι οἱ gondolieri.

Τὸν προορισμὸν, ὃν ἄλλοτε ἐξεπλήρου ἡ Βενετία καὶ εἰς ὃν ὄφειλε τὴν ἀκμὴν τῆς, ἐκπληροῖ τὴν σήμερον διὰ τὴν Ἰταλίαν ἢ Γένουαν αὐτὴ κειμένη ἐπὶ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς τῆς, τῆς δυτικῆς καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς τυρρηνικῆς θαλάσσης (Αἰγυρικὸς κόλπος) ὁφείλει ἰδιαίτερώς τὴν ἀκμὴν καὶ σημασίαν τῆς ὡς κέντρον διαμετακομίσεως, ἀφότου αἱ ὑψηλαὶ ὄροσειραι τῶν Ἀλπεων, τὰς ὁποίας νομίζει τις ὅτι ἔθεσεν ἢ Φύσις ἵνα διαχωρίζουν διὰ παντὸς τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Γερμανίας, διὰ τῆς διατρήσεως τῶν κορυφῶν Saint Gottard, Brenner καὶ Simplon καὶ τῆς κατασκευῆς δι' αὐτὰς σιδηροδρόμων δι' ὃν διέρχεται ὁ σιδηροδρόμος, ἤνοιξαν εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον καὶ κατέστησαν εὐχερὲς μέσον συγκοινωνίας. Αἱ εἰσπράξεις τῶν τελωνείων Γενούης κατὰ τὸ 1899 ἀνῆλθον εἰς τὸ ἐν τρίτον τῶν γενικῶν τελωνειακῶν προσόδων τῆς ὅλης Ἰταλίας, τὸ σύνολον δὲ τῶν τῶν τῶν ἀτμοπλοίων, τῶν νηολογημένων ἐν τῷ λιμένι τῆς Γενούης ὑπερέβη κατὰ πενήντην χιλιάδας τόνων ὅλα τὰ ἄλλα ἀτμόπλοια ὑπὸ Ἰταλικὴν σημαίαν. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον ὅμως

τοῦτο τῆς διαμετακομίσεως συναγωνίζεται τὴν Γένουαν ἢ Γερμανία, ἥτις χάρις εἰς τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξιν τῆς ναυτιλίας τῆς καὶ τὴν θαυμασίαν καὶ ἐπιστημονικὴν χρησιμοποίησιν τῆς ποταμοπλοίας κατώρθωσεν, ἵνα τὰ ἐξ Ἀνατολῆς ἐμπορεύματα μεταφέρῃ διὰ τῆς Βορείου Θαλάσσης εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Γερμανίας μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Ἑλβετίας κατὰ πολὺ εὐθηνότερον τῆς διὰ μέσου Γενούης μεταφορᾶς. Συνάμα ἢ γερμανικὴ ναυτιλία συναγωνίζεται ἐπιτυχῶς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γενούῃ τὴν Ἰταλικὴν. Τῷ 1900 πλέον τοῦ ἡμίσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἰταλίας διεξήγετο μετὰ ἀτμόπλοια ὑπὸ ξένην σημαίαν.

Ἡ Γερμανία καὶ ἡ Ἀδριατικὴ

Ὁλόκληρος ἢ ἐκτεταμένη ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς Ἰταλίας περιβρέχεται ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς. Δὲν εἶναι λοιπὸν αἱ παραλία καὶ οἱ λιμένες ἐν τῇ θαλάσῃ ταύτῃ, οἵτινες λείπουσιν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, διὰ νὰ προαχθῇ καὶ εὐημεροσύνη ἐν αὐτῇ. Ἐὰν θὰ ἐξήτει νὰ κυριαρχήσῃ μόνῃ ἐν τῇ Ἀδριατικῇ, ἔδει πρὸ παντὸς νὰ ἐκδιώξῃ τὴν Αὐστρίαν ἐκ τῆς Τεργέστης καὶ τῆς Ἰσουλίας ἢ καὶ τῆς Δαλματίας. Τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ βεβαίως τὸ μέγα

ὄνειρον τῶν ἐξημμένων πατριωτῶν, χωρὶς ὅμως νὰ τολμᾷ νὰ θέσῃ παρόμοιον ζήτημα καὶ ἡ ἐπίσημος Ἰταλία, γνωρίζουσα ὁποῖαν σημασίαν κατέχει ἢ Τεργέστη καὶ διὰ τὴν Αὐστρίαν ἄλλα καὶ τὴν Γερμανίαν.

Ἡ Αὐστρία, ἔγραφε πρὸ τινῶν ἐτῶν γερμανικῆ ἑφημερίς, εἶναι ἢ πιστὴ καὶ ἀναγκαία σύμμαχος, ἀλλὰ καὶ ὁ πρόσκοπος τῆς Γερμανίας διὰ τὴν Ἀνατολήν. Διὰ ταύτης ἐκτελεῖται τὸ πρόγραμμα Drang nach Osten (κάθοδος πρὸς τὴν Ἀνατολήν). Διὰ τῆς Γερμανίας καὶ χάρις εἰς τὸν Βίσμαρκ ἢ Αὐστρία κατέλαβε τὴν Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίην. Αἱ αὐστριακαὶ κτήσεις, ἰδίᾳ αἱ παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν ἔχουσι διὰ τὴν Γερμανίαν μεγίστην καὶ ἀνυπολόγιστον σημασίαν. Δέκα ἕως δώδεκα ἑκατομμύρια Γερμανῶν ζῶσιν ἐν Αὐστρίᾳ. Ἐὰν ἢ ἐνέργεια καὶ ἢ δρασιάς τῶν γερμανικῶν στρατιῶν δέον νὰ γίνωνται αἰσθηταὶ πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς, ἢ Γερμανία πρέπει νὰ στηρίξεται καὶ ἐπὶ στόλου ἐν τῇ Ἀδριατικῇ καὶ τῇ Μεσογείῳ. Τὸ στρατιωτικὸν μέτωπον τῆς Γερμανίας δέον νὰ ἐκτείνεται ἀπὸ Βαλτικῆς μέχρι Τεργέστης. Ἡ Γαλλία καὶ ἢ Ρωσία ἔχουσι τὸ μεριδίον τῶν καὶ ἐν τῇ Βορείᾳ Θαλάσῃ καὶ τῇ Μεσογείῳ· τὸ αὐτὸ δέον νὰ

Ἡ Βασίλισσα Σοφία, τὰ πριγκιπόπουλα καὶ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβόλιον εἰς τὴν εξέδραν τοῦ Ν. Φαλήρου, διὰ νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν Βασιλέα Νικητὴν — Φωτογρ. Κ. Ἀναγνώστου

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ΚΑΤΑΠΛΕΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΜΟΝ ΤΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΝΙΚΗΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΕΠΙ ΤΟΥ "ΑΒΕΡΟ", ΠΑΙΟΓΑΡΙΑ ΚΑΙ ΒΑΡΚΕΣ ΤΡΙΓΥΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΝΑΥΑΡΧΙΑΔΑ. ΔΕΞΙΑ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΠΛΟΙΟΝ "ΑΡΗΣ". — Φωτόγρ. Δ. Γαλάνη

συμβαίνει και δια την Γερμανίαν. "Άλλως τε πόσον απέχει ή παραλία της άνω Άδριατικής από τας καθαντό γερμανικάς χώρας; Μόλις εκατόν χιλιόμετρα χωρίζουν την Τεργέστην από τὰ σύνορα της μεσημβρινής Καρινθίας, δπόθεν ανερχόμενος τις προς βορράν και παρακάμπτων την Βοημίαν, άπαντά πολυπληθείς ομάδας Γερμανών. "Επ' ούδενί λόγω θα ήδύνατο να δεχθή ή Γερμανία, ίνα ή Τεργέστη περιέλθη εις χείρας των Λατίνων ή των Σλαίων. "Εν εναντία περίπτωσηί θα επήρχετο ή υπερφαλάγγισις της Γερμανίας, εκ της οποίας δεν θα ήδύνατο να ανακύψη επί αιώνας. Δι' όλην την Γερμανίαν, γράφει ο D' Hasse, ή Τεργέστη άποτελεί την μόνην εμπορικάν διέξοδον προς την Άνατολήν και την διώρυγα του Σουέξ. "Όπως ή Τεργέστη δια την εμπορικην ναυτιλίαν, ούτω και ή Πόλα είναι ο μέγας ναύσταθμος δια τὸ πολεμικόν ναυτικόν της Γερμανίας. "Ο γερμανικός λαός δεν δύναται γὰ άφήση την Άδριατικήν, χωρίς να άπολέση

δια παντός τούς τίτλους του, έφ' όν στηρίζει τὰς αξιώσεις του ότι άποτελεί δύναμιν μεγάλην.

Η Ισορροπία της Άδριατικής και ή Άλβανία

"Υστερεί λοιπόν ή Ιταλία εμπορικώς και ναυτικώς άπέναντι της Αυστρίας εν τή Άδριατική και δεν δύναται να εκδιώξη ταύτην εξ αυτής, είναι δέ πολὺ ασθενεστέρα ή ώστε να θέση τοιοῦτον ζήτημα και εναντίον της Αυστρίας και εναντίον της Γερμανίας, συνενδιαφερομένης. Ποῦ έγκειται λοιπόν τὸ ζήτημα της ισορροπίας της Άδριατικής δια την Ιταλίαν; "Απλουστάτα εις τὸ να παρεμποδίσῃ την σύμμαχόν της Αυστρίαν από τοῦ να κατέλθῃ νοτιώτερον και καταλάβῃ τὰς Άλβανικάς ακτάς, αἵτινες την αντικρίζουν, ή τοῦλάχιστον να καταλάβῃ και αὕτη την Αῶλωνα και την νότιον Άλβανίαν και εν τή νοτίῳ Άλβανία περιλαμβάνεται και μέγιστον τμήμα της

έλληνικής "Ηπείρου. Εἰς τοῦτο συνοψίζεται όλον αὐτὸ τὸ πολυθρύλητον ζήτημα!

"Η Άλβανία, λέγουσιν οἱ Ιταλοί, περιλαμβάνεται εν τή φυσική περιοχῇ της ακτινοβολίας της Ιταλίας· εις μόνος θαλάσσιος βραχίων χωρίζει τὰς δύο χώρας, τὰς οποίας πολλαί ιστορικαι παραδόσεις συνδέουν άναποσπάστως. Πέριξ τοῦ Δυρραχίου ή Βενετίας σχηματίσε τὸν προμαχώνα της πάλης, την οποίαν διεξήγαγεν εναντίον τοῦ Ισλαμισμού. Τὰ ἴχνη τοῦ άποικισμού τῶν Βενετῶν, πλείστα μνημεία και ιστορικαι παραδόσεις πολλαί και αἱ συμπάθειαι τῶν Άλβανῶν διατηροῦνται μέχρι της σήμερον. "Εν αὐτῇ τῇ Ιταλίᾳ και ἰδίᾳ εν Σικελία και Καλαυρία υπάρχουν πολλοί Ιταλοί, άνάγοντες την καταγωγὴν των εις Άλβανούς, μεταναστεύσαντας εξ Άλβανίας κατά τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα. Πολλά κομιτᾶτα (Comitato nazionale Albanese, Società nazionale Albanese) ός μόνον σκοπὸν επιδιώκουν να καλλιεργοῦν την *fratell-*

lanza με τούς Άλβανούς. Οἱ Άλβανοὶ καλοῦνται παρὰ τῶν Ιταλῶν «*nostri Albanesi*».

"Η Ιταλική σημαία εν τῇ Άδριατικῇ δπισθοχωρεῖ σημέραι πρό της αυστριακής. Και όμως, προσθέτουν οἱ Ιταλοί, ή Ιταλική φυλή είναι ή παρέχουσα εις τὰς αυστριακάς άτμοπλοίας τὰ πληρώματα και τούς αξιωματικούς τῶν πλοίων των ή Ιταλική γλῶσσα είναι ή όμιλουμένη επί τῶν άτμοπλοίων τοῦ Lloyd. Οἱ Ιταλοί της Τεργέστης, της Φιούμης, της Ζάρας και τοῦ Σπολάτου ός έμποροι, προμηθενται και εφοπλισται, συντηροῦν κατά μέγα μέρος την ναυτικην κίνησιν της Αυστρίας. "Εν αὐτῇ τῇ Άλβανία αἱ πρώται αρχαί και βάσεις τοῦ πολιτισμοῦ και της εξημερώσεως έτέθησαν υπό της Ρώμης και της Βενετίας· ή Ιταλική γλῶσσα είναι σχεδόν μέχρι της σήμερον τὸ μόνον μέσον της δημοσκευτικής διδασκαλίας παρὰ τοῖς Καθολικοῖς Άλβανοῖς ή Άλβανία συνείδησε πλέον να άρέσκειται εις την λατινικην επιρροήν.

Κωνστ. Τσουμάς, ταγματάρχης. Έλαβε μέρος εις όλας τὰς μάχας του Έλληνοβουλγαρικού πολέμου και έπειτα μαχόμενος ήρωϊκά κατά την επίθεση της Τρουμαγιάς

τάγματα, στρατολογούμενα εκ των Καθολικῶν Κρατῶν και Σλαβόνων, οτινες εξ ιδιοσυγκρασίας απέχθάνονται τοῦς Ἰταλοῦς.

Ἡ πολιτικὴ τῶν σιδηροδρόμων

Τὴν 27 Ἰανουαρίου 1908 ὁ Βαρῶνος Aerenthal, κοινὸς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς

Καλακρότος Π. Λυμπέρης, λοχαγὸς, διοικητὴς εἰς τὸν ἐθνικὸν τάγματος. Ἐπέσε εἰς τὴν μάχην τῆς Δοϊράνης.

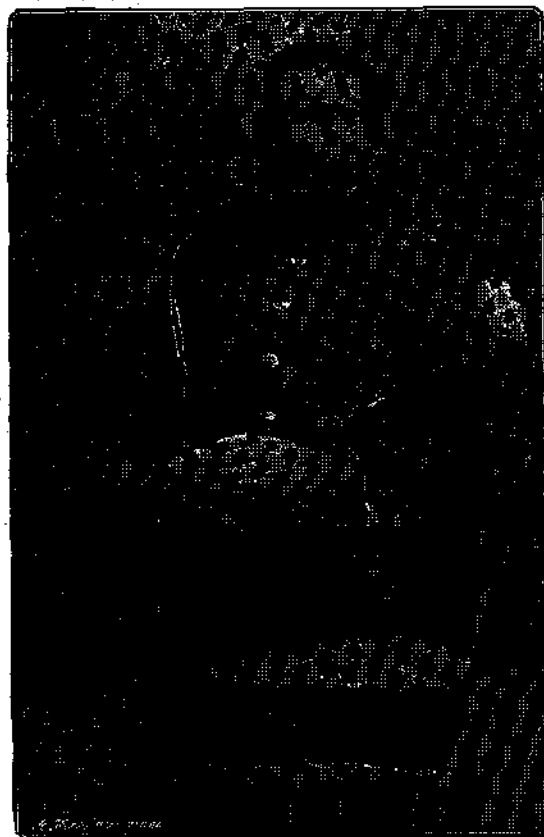
Ἀυστροουγγαρίας, ἐκδέτων ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τὸ πολιτικὸν πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως, ἔξακμήριζε τὴν πολιτικὴν τῆς Αὐστρίας ὡς μὴ ἐπιδιώκουσαν κατακτήσεις νέων χωρῶν ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, ἀλλ' ὡς καθαρῶς ἐκπολιτιστικὴν και οἰκονομολογικὴν, εὐνοοῦσαν μὲν τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν και εὐημερίαν τῶν Κρατῶν τοῦ Αἴμου, τείνουσαν δὲ νὰ ἀναπτύξη πρὸς κοινὸν ὄφελος τὰς μετ' αὐτῶν ἐμπορικὰς σχέσεις και συναλλαγὰς πρὸς τὸν σκολὸν τοῦτον ἀποβλέπουσα ἡ Αὐστρία, θέλει συντόμως ἐπιδιώξει τὴν συγκαταθέσει και τῆς Πύλης τὴν πραγματοποιήσῃν τοῦ ἀπὸ πολλοῦ μελετωμένου σχεδίου, τῆς ἐνώσεως

Μὲ τοιαῦτα ἐπιχειρήματα καταπολεμεῖ ἡ Ἰταλία τὰς ἐπὶ τῆς Ἀλβανίας βλέψεις τῆς συμμάχου τῆς Αὐστρίας. Ἀλλὰ και ἡ Αὐστρία, τῆς ὁποίας αἱ βλέψεις αὗται και ἡ ἀλβανικὴ γένει πολιτικὴ ἡσχισιὰν και ἐξακολουθοῦσιν ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν, μὲ ἀγρυπνὸν ὄμμα παρακολουθεῖ τὰς σχετικὰς νωτέρας ἀνενεργείας τῆς Ἰταλίας, καταπολεμοῦσα διὰ παντὸς τρόπον αὐτὰς και προσπαθοῦσα νὰ τὰς ἐξουδετερώνη. Διατηρεῖ πολυάριθμον και πολυτελὲς προσωπικὸν εἰς τὰ ἐν Ἀλβανίᾳ προξενεῖα τῆς, ἐξοδεύει ἀφειδῶς χρήματα, πολλαπλασιάζει τὰς γραμμὰς τῶν ἀτμοπλοίων τῆς, τῶν προσεγγιζόντων εἰς τὰς ἀλβανικὰς ἀκτὰς. Αὐτὴ ἔχει ἀναλάβει τὴν συγκαταθέσει τοῦ Βατικανοῦ και τῆς Πύλης και τὴν ὑψηλὴν προστασίαν (protectorat) τῶν συμφερόντων τοῦ καθολικισμοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ. Ὁ Καθολικὸς Κλῆρος, ὁ ἐργαζόμενος πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς αὐστριακῆς πολιτικῆς, ἀποτελεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ Φραγκοσκανόνος και ἄλλα

δηλονότι τοῦ σιδηροδρόμου Μιτροβίτσας-Θεσσαλονίκης μετὰ τῶν βοσνιακῶν σιδηροδρόμων (γραμμὴ Βιέννης-Σεραγέβου).

Και τὸ δικαίωμα τῆς Αὐστρίας, ἵνα κατασκευάσῃ τοιαύτην ἐνωτικὴν γραμμὴν, ἦτο ἀνεγνωρισμένον εἰς αὐτὴν και ἐκ τῆς Συνθήκης τοῦ Βερολίνου (ἄρθρον 25^{ον}) και πάντοτε ἐμελετάτο ἡ τοιαύτη γραμμὴ, ἡγοσφάει δὲ ἡ ἐπιτέλεσις τῆς ἐνεκα τῶν φυσικῶν δυσκολιῶν, ὡς ἀπῆντησεν ἡ Αὐστρία κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηροδρόμων τῆς Βοσνίας. Καὶ ὁμοίως ἡ δῆλωσις τοῦ

τῶν βοσνιακῶν σιδηροδρόμων, μὲ τὴν Μιτροβίτσαν, ὁπόθεν ἀρχεται ἡ γραμμὴ Μιτροβίτσας-Θεσσαλονίκης. Διὰ τῆς μικρᾶς ταύτης ἐνωτικῆς γραμμῆς ἠνοῦτο ἡ Βιέννη ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης. Ὁ σκοπὸς, ὃν ἐπεδίωκεν ἡ αὐστριακὴ πολιτικὴ, ἐγένετο καταφανὴς. Ἦθελε νὰ ἀλησιάζῃ ἀπ' εὐθείας τὴν Θεσσαλονίκην, κέντρον τῶν βλέψεων τῆς και τέμα τῆς καθόδου τῆς πρὸς τὴν Ἀνατολήν, χωρὶς νὰ ἔχη πλέον τὴν ἀνάγκην νὰ διέρχεται διὰ τῆς Σερβίας, ὅπως ἐγένετο μέχρι τοῦδε ἐξημιῶτο οὕτω ἡ Σερβία και ἐκέροδιζεν ἡ Αὐστρία διὰ τῆς ἀνευ διαμέσου και ἀπ' εὐθείας συγκοινωνίας, δυναμένης νὰ χρησιμεύσῃ ἐν ἀνάγκῃ και εἰς σκοποὺς στρατιωτικῶν. Ἡ γραμμὴ θὰ διήρχετο διὰ τοῦ Σαντζάκ (ἐπαρχίας) τοῦ Νόβι Παζάρ, ὅπερ δια-

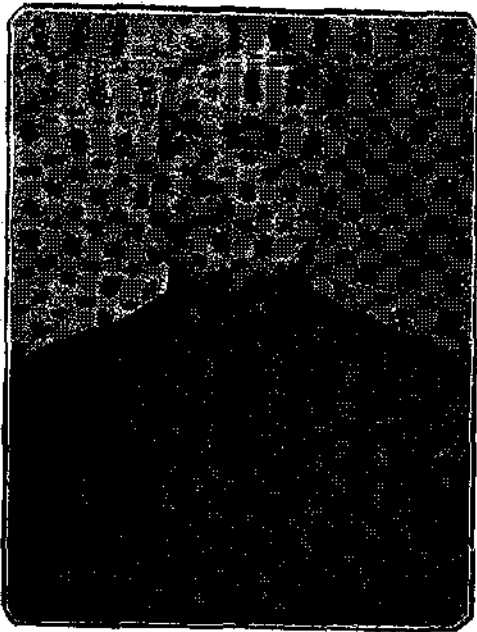
Κωνσταντῖνος Γ. Ἀγγελόπουλος, ἐφεδρὸς ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ Πεζικοῦ. Ἐπέσε εἰς τὸ Κιλίς διωκτῶν τὸν λόχον του, τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ εἶχαν φονεῦσθῃ ἠξιοῦσθῃ ἐκτὸς μάχης.

Aerenthal περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν σιδηροδρόμων ἐξηφνίας τὴν κοινὴν γνώμην τῆς Εὐρώπης και ὡς βόμβα ἐξεργάγη παρὰ τῶ διεθνῆ πολιτικῶ και διπλωματικῶ κύκλῳ και σύσσωμος ὁ σλαβικὸς ἴδιος κόσμος συνεταράχθη και κατεθορυβήθη.

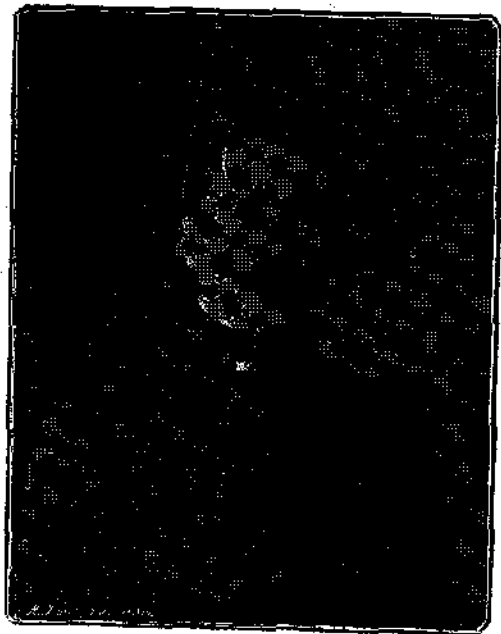
Μικρὰ μόνον σιδηροδρομικὴ γραμμὴ μήκους ἑκατὸν ἐξήκοντα περίπου χιλιόμετρων ἐπρόκειτο νὰ κατασκευασθῇ, ἐνώνουσα τὸ Ὑνας, τέμα

Γεώργιος Λέκας, ὄπισθ. τοῦ Πεζικοῦ. Ἐφρονέθη κατὰ τὴν ἐπίθεσιν ἐναντίον τῶν βουλγαρικῶν χαρακωμάτων τοῦ Κιλίς.

Ἀντόνιος Κουτρήφαρης, ταγματάρχης τοῦ 9ου πεζικοῦ συντάγματος, ἔπεσε εἰς τὸ Κιλίκις. Τὴν στιγμήν ποῦ ξεψυχοῦσε, βοήθησε ἀπὸ πλάι του ὁ Βασιλεὺς. Καὶ ὁ Κουτρήφαρης εἶπεν: — Μεγαλειότατε, προχωροῦμε!

Ἀναστ. Κ. Γιάτης, λοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ συντάγματος. Ἐπέσε εἰς τὸ Κιλίκις.

χωρίζει τὴν Σερβίαν ἀπὸ τοῦ Μαυροβουνίου καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν Συνθήκην τοῦ Βερολίνου ἰδιαιτέρα πλεονεκτήματα καὶ δικαιώματα ἔχον ἀναγνωρισθῆ εἰς τὴν Αὐστρίαν διὰ τῆς στρώσεως τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἐν μέσῳ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, αὕτη ἐνεδυνάμωνε κατὰ πολλὸν τὰ δικαιώματά της καὶ θὰ ἐκράτει οὕτω ἐσφαι κεχωρισμένα τὰ δύο μικρὰ σλαβικά Κράτη. Διὰ τῆς ἐνωτικῆς συνάμα γραμμῆς Ὑνας - Μιτροβίτσας ἀπεκλείετο καὶ ἀπεχωρίζετο ἐκ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου ἡ Ἀλβανία, διότι αὕτη θὰ ἔμενεν ἐκτὸς τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου καὶ ὅλη ἡ ἐμπορικὴ κίνησις θὰ διεξήγετο χωρὶς νὰ εἶχε νὰ ὠφεληθῆ τι ἐξ αὐτῆς καὶ ἡ χώρα αὕτη.

Τὸ τρίτον τοῦτο σημεῖον συνεκίνησε κυρίως τὴν ἰταλικὴν διπλωματίαν ἐκ τῶν σχεδίων τοῦ Aerenthal ἡ Ρώμη ἐταράχθη ὄχι ὀλιγώτερον τῆς Πετρούπολεως καὶ τοῦ Λονδίνου διὰ τοῦ σχεδιασθέντος σιδηροδρόμου ἡ Ἀλβανία, χώρα φύσει πτωχὴ καὶ ἀγονοσ θὰ καθίστατο ἀμέτοχος πάσης ἐμπορικῆς κινήσεως, καὶ οὐ μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ θὰ ἀπεχωρίζετο ἀπὸ ἐποικιν ταχειας καὶ ἐπὶκόλου συγκοινωνίας ἀπὸ τῆς λοιπῆς χερσονήσου καὶ οἱ ἄλβανοὶ λιμένες κατεδικάζοντο εἰς τελείαν ἀπομόνωσιν καὶ ἀπονέκρωσιν. Καὶ ἡ Ἰταλία θὰ ἤθελε τὴν Ἀλβανίαν καθισταμέ-

νην κέντρον ἐμπορικῆς κινήσεως, παρεχούσης τροφήν εἰς τὴν ἀναιμικὴν ναυτιλίαν της καὶ ἀφετηρίαν σιδηροδρόμων, ἀγόντων διὰ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου καὶ διευκολυνόντων τὰς μετ' αὐτῆς συναλλαγὰς. Οὕτω μόνη ἡ Ἀλβανία θὰ καθίστατο ὅτι ἦτο καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας καὶ θὰ ἠνοιέτο εἰς τὴν Ἰταλίαν νέα Ἐγνατία ὁδὸς διεισδύσεως (penetration) εἰς τὴν χερσονήσον.

Αἱ τοιαῦται βλέψεις τῆς Ἰταλίας ἔφερον αὕτην εἰς προσέγγισιν πρὸς τὴν Ρωσίαν, προστάτιδα τῶν σλαβικῶν Κρατιδίων τοῦ Αἴμου, πρὸς ἐξουδετέρωσιν δὲ τοῦ αὐστριακοῦ σχεδίου προέτεινε τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν, δι' ἧς θὰ ἠνοῦτο ἡ Ἀδριατικὴ μετὰ τοῦ Εὐξείνου διὰ ταύτης, ἐχούσης ὡς ἀφετηρίαν λιμένα τινὰ τῆς Ἀλβανίας ἢ καὶ τοῦ Μαυροβουνίου, τὸ Ἀντίβαρι, τὸ Δυρράχιον, τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τῆς Μεδοῦνης ἢ τὴν Αὐλῶνα καὶ διασχίζουζης ἐγκαρσίως τὴν Χερσονήσον τοῦ Αἴμου, θὰ ἤρχετο εἰς στενὴν ἐπικοινωνίαν ἡ Ἰταλία μέσῳ τῆς Ἀλβανίας μετ' ὅλης τῆς χερσονήσου καὶ τῆς Ρωσίας, θὰ ἐξωγονεῖτο τὸ ἐμπόριον ἐν τῇ Ἀδριατικῇ καὶ θὰ εὗρισκε τροφήν ἡ Ἰταλικὴ ναυτιλία, τὰ δὲ ἰταλικά ἐμπορεύματα καὶ προϊόντα θὰ διαμετακομίζοντο διὰ ξηρᾶς μέχρι Ρωσίας, χωρὶς νὰ διέρχονται διὰ τῆς Αὐστρίας. Οὕτω θὰ ἠῤῥξαν

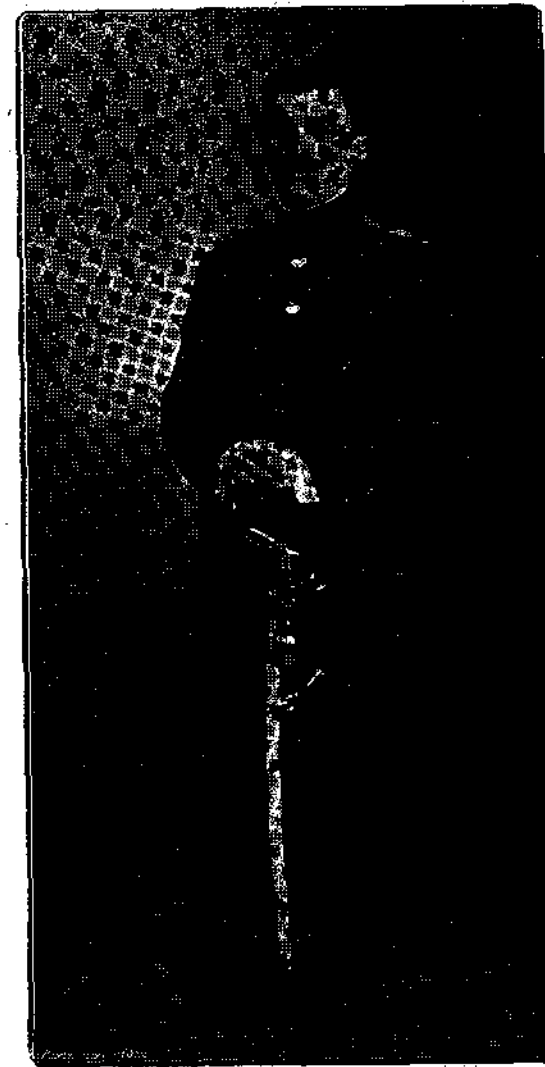
ἀναλόγως καὶ ἡ πολιτικὴ ἐπιρροή τῆς Ἰταλίας ἐφ' ὅλης τῆς χερσονήσου καὶ θὰ ἠδύνατο αὕτη ἀργότερον νὰ ἐπωφεληθῆ ἔτι περισσότερον, ὑποθάλλουσα τὰς πολιτικὰς καὶ φυλετικὰς ἀντιζηλίας τῶν διαφόρων λαῶν, τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ καὶ προσποριζομένη ἐξ αὐτῶν ἰδιαιτέρα ὠφελήματα.

Καὶ ἐματαιώθη μὲν ἔνεκα τῶν ἐπελθόντων πολιτικῶν γεγονότων καὶ μεταβολῶν τὸ αὐστριακὸν σχέδιον καὶ σὺν αὐτῷ καὶ ἡ σιδηροδρομικὴ ἔνωσις τῆς Ἀδριατικῆς μετὰ τοῦ Εὐξείνου, ἐδόθη

ὅμως ἐκ τούτου ἡ εὐκαιρία, ἵνα ἀκριβέστερον κατανοηθοῦν τὰ σχέδια τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τε τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου καὶ ἀκριβέστερον καθορισθοῦν αἱ πολιτικαὶ βλέψεις της. Καὶ ὅλα τὰ ἰταλικά σχέδια πᾶν ἄλλο ἔχον ὕπ' ὄψιν, ἐκτὸς τῶν συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Διὰ τὴν ἐπίσημον Ἰταλίαν καὶ τὴν διπλωματίαν της ἡ Ἑλλάς, ἐπεκτεινομένη πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν, ἔστω καὶ ἀνακατῶσα καὶ ἀπελευθερώνουσα χώρας ἑλληνικὰς, ματαιοῖ ὅλας τὰς βλέψεις καὶ σκοποὺς της.

Βασιλεὺς Πλαστήρας, ἑφεδρὸς ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ 16ου πεζ. συντάγματος. Ὀδὸν τῆς μάχης τοῦ Κιλίκις, ἀπέθανε εἰς τὸ Σαρκεκὸν φυτόριον: «Παθῆναι εὐχαριστημένους».

Θεόδωρος Ι. Λάσκαρης, ἑφεδρὸς ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ. Ἐπέσε εἰς τὴν μάχην τῆς Τζουμαγιάς.

ΑΙ ΔΥΟ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΙ

Ἡ Κυρηναική, χώρα τῆς Ἀφρικής ἀρκετὰ εὐλίμενος, ἔχουσα λόγῳ τῶν ὄροπέδιων τῆς κλίμα εὐκρατον καὶ ἔνεκα τούτου διατελοῦσα κατάλληλος πρὸς ἐγκατάστασιν Εὐρωπαίων ἐν αὐτῇ, σχηματίζει γεωγραφικῶς μεγάλην προεξοχήν, εἰσχωροῦσαν πρὸς τὴν Μεσόγειον, περιοριζομένην δυτικῶς ὑπὸ τῆς μεγάλης Σύρτου, ἀνατολικῶς δὲ συνορεύουσαν πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Μικρὰ σχετικῶς ἀπόστασις χωρίζει ταύτην διὰ θαλάσσης ἀπὸ τῆς Κρήτης καὶ τοῦ νοτίου Αἰγαίου καὶ ἡ Ἰταλία συνεπιεῖ τοῦ τελευταίου Ἰταλοτουρκικοῦ πολέμου ἐγκαθίσταται ἢ μᾶλλον εὐρίσκειται εἰσέτι ὑπὸ ἐγκατάστασιν ἐν τῇ Κυρηναικῇ, ἀποκτησάσα ἤδη νομίμως τίτλους ἐπ' αὐτῆς, ἀνεγνωρισμένους διὰ συνθήκης. Ἀπαξ ὅμως ἐγκαθιστάμενη ὀριστικῶς καὶ τελειωτικῶς ἡ Ἰταλία καὶ ἡσυχάζουσα ἐν αὐτῇ καὶ χρησιμοποιοῦσα τοὺς λιμένας τῆς καὶ κατασκευάζουσα ναυστάθμους, περιβάλλει τὴν Ἑλλάδα ἐκ δύο μερῶν, ἐκ δυσμῶν καὶ ἐκ νότων καὶ ἀπειλεῖ τὴν Κρήτην καὶ τὸ Αἶγαϊον.

Ἦδη ἐμποδίζει τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐπεκταθῇ εἰς χώρας ἑλληνικῆς, κειμένης πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν καὶ ζητεῖ νὰ ἐγκατασταθῇ ἢ ἰδίᾳ ἐν Αὐλώνι. Ἡ ἐγκατάστασις ὅμως τῆς Ἰταλίας ἐν Αὐλώνι, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν κλεῖδα τῆς Ἀδριατικῆς καὶ κείτα κατὰ τὴν ἔξοδον τῆς θαλάσσης ταύτης πρὸς τὴν Μεσόγειον (Ἴόνιον πέλαγος), ἀποκλείει ἐν αὐτῇ τὴν Αὐστρίαν καὶ συνάμα ἀπειλεῖ ἀπέναντι τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ τὴν Ἰσορροπίαν τῆς Μεσογείου. Ὅπως ἔγραψεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1903 ὁ René Pinon, ἡ Ἰταλία κατέχουσα τὴν Κυρηναικὴν καὶ ἀποκτῶσα καὶ τὴν Αὐλώνα, ἐπιτυγχάνει ἐκεῖνο, ὅπερ μάτην ἐπεζητήσε διὰ τῆς καταλήψεως τῆς Τύνιδος. Διὰ τῆς κατοχῆς ὀχυρῶν θέσεων ἐπὶ ἐκατέρωθεν τῶν πλευρῶν τῆς Μεσογείου, κειμένων ἀντικρῶν, ἀποκόπτει ταύτην καθέτως εἰς δύο καὶ οὕτω ἀποκτᾷ ἰδιαίτερα στρατηγικὰ πλεονεκτήματα πρὸς ζημίαν τῶν ἄλλων. Τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ διατάραξιν τῆς ἰσορροπίας.

Ἄλλ' ἡμᾶς ἰδίᾳ τοὺς Ἕλληνας ἢ ἐγκατάστασις τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τῶν ἀλβανικῶν ἀκτῶν πλήττει καιρίως. Ὡς εἴρηται, ἡ Ἰταλία περιβάλλει ἤδη ἡμᾶς καὶ ἐκ δυσμῶν καὶ ἐκ νότων καὶ διὰ τῆς κατοχῆς τῆς Ρόδου καὶ τῶν ἄλλων Σποράδων μᾶς περιβάλλει καὶ ἐξ ἀνατολῶν καὶ ζητεῖ νὰ μᾶς περιβάλῃ διὰ ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης καὶ ἐκ βορρᾶ καὶ οὕτω καθίσταται δι' ἡμᾶς ἢ ἐπικινδυνωδέστερα καὶ ἀχρηστότερα γείτων.

Εἰς τοὺς Γάλλους, τοὺς συμπαθοῦντας πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐπικαλουμένους τοὺς πολλα-

πλοὺς συγγενικοὺς δεσμούς, οἵτινες συνδέουν τὰ δύο λατινικὰ ἔθνη, ὁ P. J. Proudhon ἤδη ἀπὸ τοῦ 1861, προμαντεύων τοὺς μέλλοντας ἐξ Ἰταλίας κινδύνους διὰ τὴν Γαλλίαν ἔγραψεν: «Τὰ ἔθνη τὰ μᾶλλον ἀνταγωνιζόμενα εἶναι τὰ γειτνιαζόμενα καὶ ὅσον περισσότερο τὰ ἔθνη ὁμοιάζουσι πρὸς ἄλληλα, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἡ μεταξὺ τῶν ἑνωσις καθίσταται δυσκολοτέρα ἐν τῇ πολιτικῇ ἰσχύει τὸ ἀξίωμα: οἱ γείτονές μας εἶναι οἱ ἐχθροὶ μας».

Ἄλλὰ καὶ ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς Ἑλλάδος εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ προκαλῆ τὴν δυσμένειαν τῶν Ἰταλῶν. Δι' αὐτοὺς ἡ φύσις οὕτω κατασκεύασε τὰς δύο χερσονήσους, τὴν Ἰταλικὴν καὶ ἑλληνικὴν, ὥστε νὰ διατελοῦν πάντοτε ἀντιζηλοὶ ἀμφοτέρωθεν βλέπουσι καὶ τείνουσι πρὸς τὴν Ἀνατολήν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ χερσονήσος ἀποτελεῖ τὸ μᾶλλον προκεχωρημένον καὶ ἀκρότατον σημεῖον τῆς Εὐρώπης πρὸς τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀφρικήν. Ὁ Πειραιεὺς εἶναι πλησιέστερος πρὸς τὸ Σουεξ ἢ τὸ Brindisi, πρὸς τὸ ὁποῖον θάττον ἢ βραδίον θὰ διεκδικήσῃ τὰ πρωτεῖα διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ ταχυδρομείου τῶν Ἰνδιῶν. Ὅχι μόνον ἡ Ἰταλία ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλλάς εἶναι ἰδίᾳ ἢ κατ' ἐξοχὴν κλασικὴ χώρα, κλήρης μνημείων ἱστορικῶν μὲ κοσμοϊστορικὰς ἀναμνήσεις, δυναμένη, λόγῳ τούτων καὶ τοῦ ὀραίου οὐρανοῦ τῆς καὶ τῆς μεγάλης ποιικιλίας τῶν χωρῶν τῆς νὰ προσελκύσῃ τοὺς ξένους περιηγητάς. Ζηλοτυνεῖ δι' ἅλα ταῦτα ἡ Ἰταλία τὴν Ἑλλάδα ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὴν ναυτικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἐπίδοσίν τῆς. Ἡ μικρὰ Ἑλλάς καθίσταται κάρφος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς μεγάλης Ἰταλίας. Ἡ ζωὴ τῆς, ἡ ἀκμὴ τῆς ἐξηγοῦνται παρὰ τῶν Ἰταλῶν ὡς ἡ παρακμὴ τῆς Ἰταλίας!

Βατικανὸν καὶ Κυρηνάλιον

Ἐξηγήσαμεν ἐν ὀλίγοις τὴν πολιτικὴν τῆς Ἰταλίας καὶ εἶδομεν ὅτι αὕτη εἶναι πολυμερῆς καὶ πολυσύνθετος. Ἀντιφέρεται εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν πραγματικὴν εὐεργετιδὰ τῆς. Ζητεῖ τὴν συμμαχίαν τῆς Αὐστρίας καὶ ἐν τῇ συμμαχίᾳ τὴν καταπολεμεῖ. Ἀντιτάσσει τὴν Γερμανίαν ἐναντίον τῆς Γαλλίας καὶ ἐπιζητεῖ τὴν φιλίαν τῆς Ρωσίας, ἵνα ἀντιπᾶξῃ ταύτην ἐναντίον τῆς συμμαχουμένης Αὐστρίας. Θέλει καὶ τὴν συνεννόησιν μετὰ τῆς Ἀγγλίας.

Ἐπισημῶς ὑφίσταται διακοπὴ σχέσεων καὶ ἔχθρα μεταξὺ Βατικανοῦ καὶ Κυρηνάλιου. Καὶ ὅμως ἡ Ρώμη εἶναι ὑπερήφανος, διότι κατέχει τὸν Πάπαν καὶ ὀφελεῖται ἐξ αὐτοῦ. Ἡ Ἰταλία θέλει τὸν Πάπαν Ἰταλὸν καὶ ζητεῖ νὰ κατα-

στήσῃ τούτον ὄργανον διὰ τὸ μέλλον μεγαλειῶν τῆς καὶ μέσον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν σχεδίων τῆς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ. Θέλει τὸν Πάπαν ἀναλαμβάνοντα κατὰ τύπους τὴν γενικὴν προστασίαν τοῦ Καθολικισμοῦ, ἐνεργουμένην ὅμως μέσῳ τῆς καὶ πρὸς ὄφελος αὐτῆς. Καὶ ὁ Πάπας εἶναι ὁ παλαιὸς καὶ προαιώνιος ἐχθρὸς

τῆς ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁμολογουμένως ἡ Ἰταλικὴ πολιτικὴ ἐπιτυγχάνει καὶ κατορθώνει μετὰ μεγάλης τέχνης νὰ συνδυάξῃ τὰ ἀσυνδύαστα. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ὁ Μακιαβέλης, ὅστις ἦτο γέννημα καὶ θρέμμα τῆς, χρησιμεῖ εἰς τὴν ἐπίσημον Ἰταλίαν ὡς διδάσκαλος καὶ ὁδηγὸς ἐν τῇ διπλωματίᾳ τῆς.

Ἰουνίου 1913

N. Π. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

ΠΑΛΙΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Μία μάνα λυγισμένη ἀπὸ τὸν πόνο, ἀδύνατη, κουρελιασμένη. Ἀπὸ ὅλη τὴ ζωὴ τῆς δὲν τῆς μένει παρὰ ἡ δύναμις νὰ βγάξῃ τὸ χέρι, τρέμοντας, ἀπὸ τὰ μαῦρα κουρέλια τῆς καὶ νὰ ῥίχνῃ στὸν κόσμον μὴν ἀπελπισμένην ζητιάνικη φωνή. Νὰ ἡ Μοῖρα τῆς ὡμορφῆς Θράκης. Ἡ προχθεσινὴ, ἡ χθεςαῖν, ἡ σημερινή. Ὁ Βιζυηνός, ἡ ἄγια καὶ πονετικὴ ψυχὴ ποὺ ἔχασεν ἡ Θράκη στὰ Νεοελληνικὰ γράμματα, ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια τὴν ἐργαζομένη σ' ἓνα τραγούδι γεμάτο ἀπὸ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴ δύναμι τοῦ μεγάλου πόνου:

Ἡ ΕΠΑΙΤΙΣ ΤΗΣ ΒΙΖΥΗΣ

Τῆς Θράκης τὰ χωριά πολλά,
σὰν τὴν Βιζῶ, κανένα,
μὲ γειτονεῖα στὰ χαμηλά,
ποῦ Πλάτσα τῆς λένα.
Στῆς Πλάτσα τὴν ἀγλαριά
μιά πέτρα, νὰ κατῶνι
δίπλα στὴν πέτρα μιά γρητὰ
τὴν φούχτα τῆς ἀπλόνει:

— ὦ, δώστε μ' εὐσπλαχνὴ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἔμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιὰ,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα! —

Ἄνεμοζάλας τὴν χτυποῦν,
φουρτούνας τῆς δέρονον
καὶ τὰ φακίλια τῆς ἀρποῦν,
καὶ τὰ μαλιά τῆς σέρνονον.
Μά, σὰν τὴν πέτρ' αὐτῆ στεριά,
δὲν σιεῖται, δὲν σαλεύει,
μόνο θλιμμένα καὶ βαριά
τὰ χεῖλη γαργαλεύει:

— ὦ, δώστε μ' εὐσπλαχνὴ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἔμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιὰ,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα! —

Ἡ θλίψη ἔσκαψε πολλὰ
στὴν ὄψη τῆς αὐλάκια,
ποῦ τῆς ἔρρευσαν τὰ θολὰ
ποτάμι' ἀπ' τὰ ματάκια.

Ἐχάλασε, κ' ἔχει σταθῆ
τοῦ νοῦ τῆς τ' ὄρολόγι.
Στὸ καινάκλό του τὸ βαθὺ
γυρνοῦν μόνον οἱ λόγοι:
— ὦ, δώστε μ' εὐσπλαχνὴ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἔμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιὰ,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα! —

Σὰν λυσοιασμένα τὰ σκυλιὰ
χυμήσανε, προφθάξαν!
Σὰν φίδια μῆταν στὴν φωλιά
καὶ μοῦ τὴν ἐρημάξαν!
Σὰν κουκουβάγια μοναχῆ,
ποῦ μὲς στὸν κάμπο κλαίει,
μ' ἀφῆκαν ἔμένα τὴν φτωχὴ
χωρὶς ψωμί καὶ στέγη!
— ὦ, δώστε μ' εὐσπλαχνὴ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἔμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιὰ,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Ἐμπρὸς μου εἶδα ἡ δροφανὴ
τῶνά μου καλλιμάρι,
πῶς ἔσκαρτοῦσε, σὰν ἀρνὶ
ἔμπροστά στὸν μακελλάρη!
Τ' ἄλλο τοὺς Τούρκους κνηγεῖ,
σὰν θαρρετὸ ἔφατῆρι...
Μιά σφαῖρα τῶρριψε στὴν γῆ
μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι!...
— ὦ, δώστε μ' εὐσπλαχνὴ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἔμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιὰ,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Χωρὶς θυμιάμα καὶ κερὶ,
χωρὶς παπαῖ καὶ διάκο,
ἔσκαψε μόν' ἡ θλιβερὴ
στὸν κῆπό μ' ἓνα λάκκο...
Δυὸ μ' ἔσκοτῶσαν τὰ σκυλιὰ,
τὰ δυὸ μου τ' ἀγοράκια

μά, τρία θάψαν ἀγκαλιὰ
τὰ χέρια μ' ἀδερφάκια!...
— "Ω, δώστε μ' εὐσπλαγῆ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἐμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιά,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Τὴν κόρη θέλαν μοναχὴ
γερὴ νὰ τὴν ἀρπάξουν
νὰ τῆς μολέψουν τὴν ψυχὴ
τὴν πίστη τῆς ν' ἀλλάξουν!
Ποιανοῦ βασιᾶ ποτε καρδιά,
ποιά μάνα τὸ πομένει,
νὰ διῆ σφαγμένα δυὸ παιδιά,
μια κόρη τουρκεμμένη;
— "Ω, δώστε μ' εὐσπλαγῆ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἐμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιά,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Βοήθεια ἢ κόρη μὲ ζητᾶ,
βοήθεια μὲ γυρεύει!
Μὲ τὸ θεριὸ ποῦ τὴν κρατᾶ
τοῦ κάκου πιά παλεύει!
— "Ω, μάνα! Τρέξε στὴν στιγμή
καὶ γλύτωσ' μ' ἀπ' τὸ κρίμα!
Παρὰ γερὴ χωρὶς τιμῆ,
κάλλιο μ' αὐτὴ στὸ μνήμα!»

— "Ω, δώστε μ' εὐσπλαγῆ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἐμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιά,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Σὰν μαχαιρταῖς οἱ λόγ' αὐτοὶ
τὰ σπλάγνα μου σπαραίζουν.
Οἱ σπαραγμοὶ μ' οἱ δυνατοὶ
τὰ σίδερά μου σπάζουν.
"Ο νοῦς μου μ' ἔχει νταλωθῆ
γαῖμα παντοῦ ξανοίγω...
Τοῦ γυιοῦ μ' ἀρπάξω τὸ σπαθί
στὰ στήθη τῆς τὸ μῆγω! —

— "Ω, δώστε μ' εὐσπλαγῆ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἐμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιά,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

Ἐδώ, τῆς πνίγει τὴν φωνὴ
τῆς λύτης τὸ ποτάμι
καὶ μιὰ τρεμούλα τὴν κλονεῖ,
σὰν ξέβαθο καλάμι!
Κι' ὦρα πολλὴ μὲν ἡ γρηᾶ
μὲ κρεμαστό κεφάλι
καὶ μὲ νεκρόχλωμη θωριά,
καὶ δὲν τολμᾶ νὰ ψάλῃ:
— "Ω, δώστε μ' εὐσπλαγῆ καρδιά
ἐν' ἄσπρο καὶ σ' ἐμένα,
νὰ μνημονέψω τὰ παιδιά,
ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

ΤΟ ΚΟΡΑΝΙΟΝ ΚΑΙ ΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΝΙΚΑΙ

Ὀλόκληρον κεφάλαιον (σουράτα) τοῦ Κορανίου, τὸ τριακοστὸν, συγκείμενον ἀπὸ ἐξήκοντα ἐδάφια (αἰγιέτ), φέρει τὸν τίτλον «Οἱ Ἕλληνες» (Ρούμ).

Τὰ πέντε πρῶτα ἐδάφια τοῦ κεφαλαίου τούτου ἔχουσιν οὕτω:

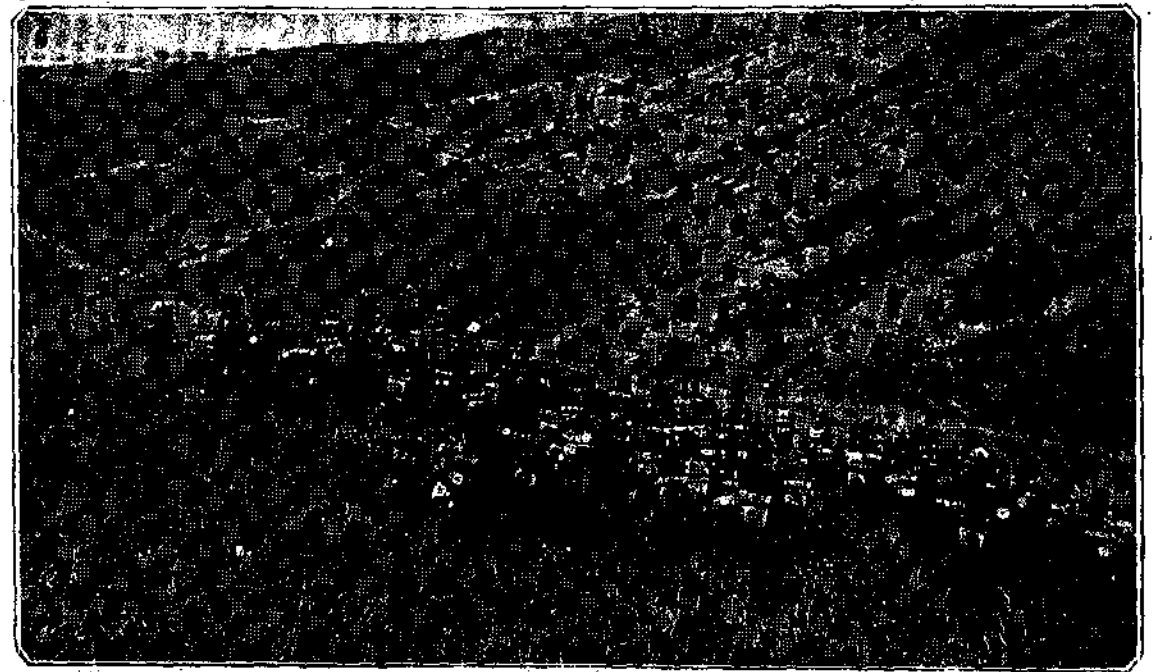
1. «Οἱ Ἕλληνες ἐνικήθησαν.
2. Ἐνικήθησαν εἰς τὰ σύνορα. Θὰ νικήσουν ὁμοῦ καὶ πάλιν.
3. Ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν. Ὁ Θεὸς κανονίζει τὴν τύχην τοῦ πολέμου. Ἡ ἡμέρα τοῦ θριάμβου των ἔσται ἡμέρα χαρᾶς διὰ τοὺς πιστοὺς (Μουσουλμάνους).
4. Θὰ ὀφείλουν τὰς ἐπιτυχίας των εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Παυτοδυναμοῦ, ὅστις ὑπερασπίζεται ἐκείνους, οὗς Αὐτὸς θέλει. Οὗτος εἶναι ἰσχυρὸς καὶ σοφός.
5. Τοιαύτην ὑπόσχεσιν ἔδωκεν ὁ Θεός. Δὲν ἀναιρεῖ ποτὲ τὰς ὑποσχέσεις Του. Ἄλλ' οἱ πολλοὶ ἀγνοοῦν τοῦτο».

Τὸ Κοράνιον θεωροῦν οἱ Μουσουλμάνοι, οὐχὶ ὡς ἀπλῆν ἱερὰν βίβλον, γραφεῖσαν κατὰ θεῖαν ἐμπνευσιν ὑπὸ τοῦ Προφήτου Μωάμεθ, ἀλλ' ὡς περιέχουσαν αὐτὸν τοῦτον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, αὐτοῦσιον καὶ ἀπαραλλοκτον, ὡς ἀπηγγέλη εἰς τὸν Προφήτην ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Ὁ Θεὸς ἐξεδηλώθη ὡς «λόγος» καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀδημιούργητος καὶ ἀδιυπόστατος καὶ αἰώνιος, εἶναι τὸ Κοράνιον.

Οἱ Μουσουλμάνοι θεολόγοι ἐρμηνεύουν τὰ ὡς ἀνωθι χωρία τοῦ Κορανίου ὡς ἀναφερόμενα εἰς μελλούσας νίκας τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου ἐναντίον τῶν Περσῶν (Ἀδζέμ), οἵτινες ἦσαν τότε καὶ ἐχθροὶ τῶν Ἀράβων.

Ἀξιοσημειωτὸν σύμπτωσιν ἀποτελεῖ τὸ γεγονός, ὅτι αἱ σημεριναὶ ἑλληνικαὶ νίκαι καὶ ὁ θρίαμβος ἡμῶν, οὗ πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἔχει προηγηθῆ ἢ ἦττα μας εἰς τὰ Θεσσαλιὰ πεδία, ἐδωρηθήθησαν ἡμέρα χαρᾶς διὰ τοὺς Μουσουλμάνους.

Ν. Π. ΕΛ.

Ἐφοδος τοῦ 2ου λόχου τοῦ 5ου πεζικοῦ συντάγματος κατὰ τοῦ Λαχανᾶ

Ὁ 3ος λόχος τοῦ 5ου πεζικοῦ συντάγματος κατὰ τῶν βουλγαρικῶν θέσεων τοῦ Λαχανᾶ — Φωτογρ. Γ. Τσαπάλου δεκανέως

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΣΦΥΡΟΚΟΠΑΤΕ ΤΟ ΤΟ ΣΙΔΕΡΟ...

Σφυροκοπάτε το τὸ σίδηρο, ὦ ἐργάτες
μὰ μέρα μέσ' στὰ σωδικά του θε να τὸ βυθί-
Χύσετε τὸν πολυβόλων τὸ μολύβι [σωμε.
για τὴν ἡμέρα που θε να τοὺς διώξωμε.
Γεμίσει τὸν ἀέρα τὸ χνώτο τῶν γεκρῶν.
Στὸν κάμπο καὶ στὶς βουνοπλαγιές
ὡς κατὴ τῆς ἐλπίδας τὸ ἀγιο φῶς.
Ἄμῳν ὡς εἶναι ἡ ἐκδίκηση
τὸ μῖσος, ἀκούραστο σφυρί.

ΑΛΛΟΙΜΟΝΟ, ΓΙΑ ΠΕΣ...

Ἄλλοιμονο! Για πέσ, σιληρὲ τραγουδιστή,
ὡς πότε θα χωρῆ μέσ' στὴ ζωὴ τὸ μῖσος;
Ἡ δόξα ἢ ἀνθρώπινη πότε θα πάψη
να εἶναι ἀδικος ἀλληλοσπαραγμὸς;
Νικηταὶ καὶ νικημένοι,
ὄλοι στάθηναν ψηλά, σκύψανε κατόπι.
Ποιὰ μέρα τέλος, γιορτὴ παγκόσμια,
ἀπὸ τὸν ξαν πόλο ὡς τὸν ἄλλον
μὲ εἰρήνη τοὺς ἀνθρώπους θα ἐνώση;

[Μετάφρ. Μ.]

ΛΕΩΝ ΝΤΙΕΡΕ

ΕΡΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Μιλώντας για τὴν ἀγάπη, μιλοῦμε για τὸ
πάθος. Μιὰ ἀγάπη ἔμορφη εἶναι αὐτοῦσιο τὸ
πάθος, ὅπως καὶ ἂν παρουσιάζεται, ὅποιο καὶ
ἂν εἶναι τὸ τέλος τῆς: πάντα σχεδόν, καρδιά
ματωμένη καὶ δυὸ μάτια ἔτοιμα να κλάψουν.
Ἐπειδὴ σπάνιο εἶναι τὸ πάθος, λίγα εἶναι καὶ
τὰ ἐρωτικά γράμματα.

Πλήθος εἶναι τὰ γράμματα που δίνουν ἐρω-
τική συνέντευξι: γιατί ὁ μισὸς κόσμος γράφει
καὶ δίνει συνέντευξι ἀδιάκοπα καὶ, σχεδόν, χωρὶς
κατὴ σκέψι. Διαφέρει τὸ χαρτί καὶ τὸ μελάνι,
τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρώμα. Ἄλλο τίποτε κ' αἰώ-
νια, ἢ ἴδια ἐπιστολὴ που γράφει πάντα τὸ ἴδιο
πράγμα. Ὁ Μυσεὲ δὲν γράφει περισσότερα ἀπὸ
ἄλλον ὅσο καὶ ἂν εἶναι ἐνδοξος ἐραστής, ἔχει
τὸ ὕφος νεοπανδρεμένοι: δὲν τοῦ ἀρέσει να
βασανίζεται ὅλα τὰ λογαριάζει με φρόνησι οὔτε
κἀν να περιμένη θέλει, ἐραστής! Καὶ οἱ τρόποι
του εἶναι πολὺ ἀνόητοι.

Τὸ πάθος εἶναι δρᾶμα, ὅπου οἱ ἀνθρώποι
τῶν ἐρωτικῶν συνεντεύξεων ἔχουν τὸν κρυφὸ

πόθο να ἐπιτύχουν ἕνα ρόλον που πάντα τὸν
ἀπαρνοῦνται, γιατί τοὺς μέλει ἢ ζωοῦλα τους
καὶ, να εἰποῦμε καλύτερα, ἢ ἡδονὴ τῆς ἐρωτι-
κῆς συνεντεύξεως. Τὸ πάθος δὲν ἔχει εὐκολες
ἐπιτυχίες: στὸ τέλος ἢ θα σκοτωθῆς ἢ θα σκο-
τώσης, ἢ δῆμιος ἢ θῦμα καὶ τις περισσότερες
φορές, καὶ τὰ δυὸ μαζί.

Τὴν ἔμορφη τῆς ἀγάπης τὴν κάνει ὁ βαθὺς
πόνος. Ὅπως ἡ ὀργωμένη γῆ, τὸ φθινόπωρον,
ἔχει τῆς στάχτης τὸ χρώμα καὶ τοῦ πεθαμένου
τριαντάφυλλου, ἔτσι καὶ ἡ ἔμορφη ἀγάπη στο-
λίζεται με αἷμα καὶ με φῶς πένθιμο.

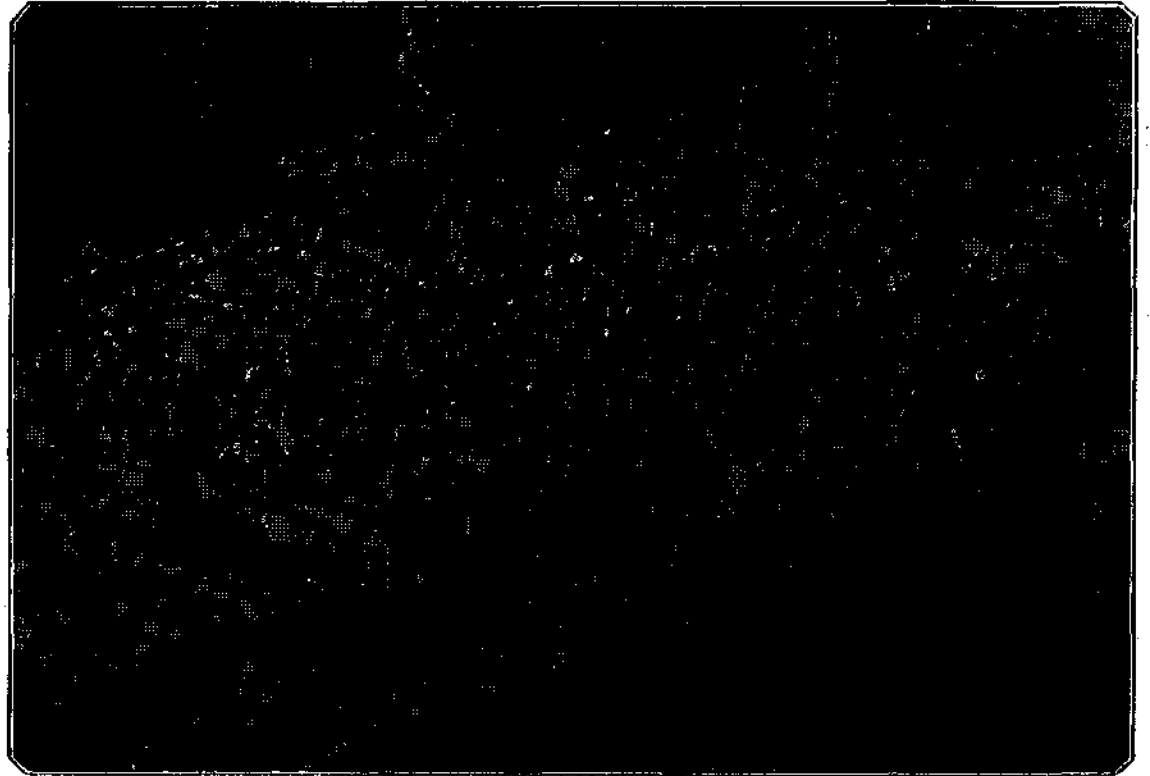
Ἐπιτέλους, ἡ ἀγάπη ἢ εὐτυχισμένη δὲν ἔχει
ἱστορία. Οἱ ἐρασταὶ που δὲν ἔχουν βάσανα, δὲν
αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη να γράψουν. Τὸ πάθος
τρέφεται ἀπὸ τις ἐναντιότητες. Ἡ ἀδιάκοπη λα-
χτάρα τῆς εὐτυχίας μεγαλώνει τὴ φλόγα του: ἂν
ὑπῆρχε τρόπος να εὐτυχήση, θα ἔπαυε καὶ ἡ
πνοὴ που τρέφει τὴ φωτιά ἕως τὸν τάφο. Πολὺ
θα πονέση ἢ ἔμορφη ἀγάπη καὶ ἀπὸ τὴν
πρώτη στιγμή: οὐρανὸς μανιασμένος, ἀπειλητι-
κός, σύννεφα που τρέχουν καὶ μαζεύονται πίσω
ἀπὸ τὸ βουνό.

Τὰ ἐρωτικά γράμματα εἶναι γεμάτα κινδύ-
νους: τρομερὰ για κείνους που τὰ λαβαίνουν
τρομερὰ για κείνους που τὰ γράφουν.

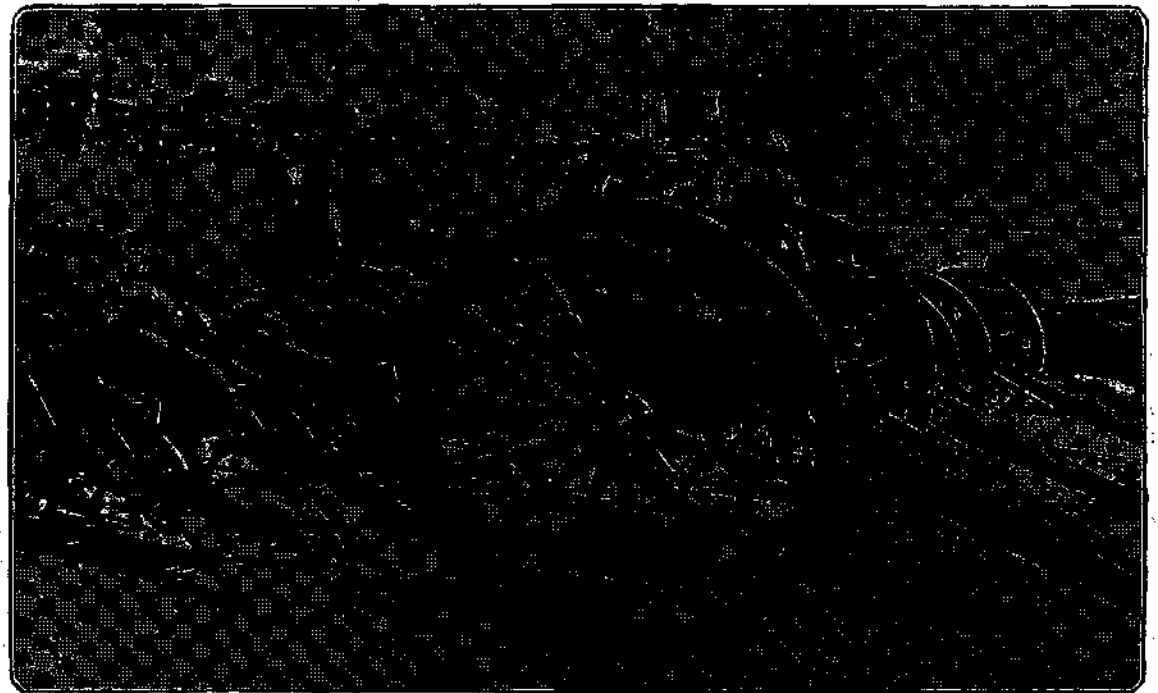
Κάθε γράμμα ἐρωτικό, σχεδόν πάντα κρύβει
μέσα του ἕνα διπλὸ ψέμα. Ἡ τὸ πάθος εἶναι
προσποιημένο, καὶ τότε τὸ γράμμα ἐγράφηκε
με κάποια ἐπιτήδευσι. Ἡ τὸ πάθος εἶναι ἀλη-
θινό, καὶ τότε καταντᾷ περιττὸ να τὸ διαβά-
σωμε. Οἱ ἐρασταὶ, που εἶναι γεμάτοι πάθος,
δὲν ἐνδιαφέρονται για τίποτε στὸν κόσμο, ἐκτὸς
ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τους καὶ τις περισσότερες φο-
ρές, τίποτε δικὸ τους ἀπὸ μακρὰ δὲν ἔχει ἐνδια-
φέρον για τοὺς ἄλλους. Γιατί ἐμᾶς δὲν μᾶς μέλει
τόσον τὸ πάθος, ὅσον τὸ πῶς ἀγαποῦν. Ἀλή-
θεια εἶναι πῶς τὸ πάθος καὶ τοῦ πῶς ταπεινοῦ
ἀνθρώπου, εἶναι κάτι δυνατό.

Καὶ μεγάλος ποιητής, ὅταν ἀγαπᾷ με πάθος,
δὲν ἔμπορει παρὰ να κλάψη. Τὴ μουσικὴ μα-
γεία χρειάζεται για να εἶναι θαυμασιτὸ τὸ κλάμα!
Γενικῶς, οἱ συγγραφεῖς ὑποκρίνονται τὸ πάθος,
που δὲν τὸ ἔχουν: ἀκούουν τὸν ἑαυτὸν τους που
κλαίει. Θέλουν, με κάθε τρόπο, να ἐπιβάλουν
τὴν ἀγάπη τους: καὶ πρώτα πρώτα θέλουν να
πείσουν τὸν ἑαυτὸν τους. Ἐχουν πνεῦμα καὶ
φαντάζονται πῶς ἔμποροῦν τὸ πνεῦμα τους να
τὸ μεταβάλουν σὲ φωτιά. Εἶναι φυσικόν, τὸ
προσποιημένον τους ὕφος στὴν ἀγάπη να μὴν
ἀξίζει οὔτε ὅ,τι ἀξίζουν τὰ ἄλλα τους ἔργα. Τὰ

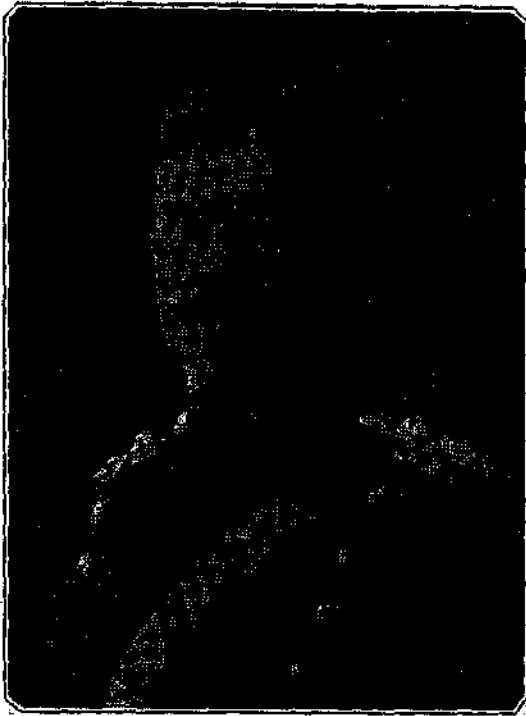
¹ Ἀπὸ τὸ τελευταῖον βιβλίον του «Τῆς Ζωῆς».

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Νικητοῦ. Ἡ ἐξέδρα τῶν τραυματιῶν εἰς τὴν ὁδὸν Κοραῆ — Φωτογρ. Ἀδελφ. Δ. Κ.

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Νικητοῦ. Ἀδελφὰ βουλγαρικὰ ὡς δῆμοσιος τῆς πλατείας τῆς Μητροπόλεως — Φωτογρ. Τριανταφυλλίδη

Ο ήπιοχάγος του πυροβολικού Τάκης Ηλιάδης, ένας από τους αληθινά γενναίους του Έλληνοβουλγαρικού πολέμου. Είχε διαταχθεί να κινή κατόπιν εις την Κρέσναν, εκτεθειμένος τελείως εις τα εχθρικά πυροβόλα. Ο Ηλιάδης εξέτελεσε την εντολήν, επέστρεψε άδικτος από την βροχή των σφαιρών, και έτοιμάσθη να κινή τον ίδιον όρμηον, με την πυροβολαρχίαν του τότε. Δέν ήλπιζαν να τον ξαναβούν. Βαδίσει όρημτικός, σήγει την πυροβολαρχίαν, και με την πρώτην σφαίραν που έπαυσε έλκει, σιωπών τα εχθρικά πυροβόλα και άνοίγει ό δρόμος εις τό πεζών μας.

Ο νέος ήπιοχάγος των Έξωτερικών κ. Δημήτριος Πανάς

γυναικεία γράμματα είναι καλά, ξέρουν κάπως καλύτερα να παραλείψουν ό,τι είναι ψεύτικο: δέν συλλογίζονται πάντα τον άλλον ή αγάπη τους τις κατέχει περισσότερο παρά ή ιδέα που μπορεί να έχουν οι άλλοι γι' αυτές: τέλος τολμούν να περιφρονησουν την καλήν ιδέα που ό κόσμος είχε γι' αυτές έως τώρα, και που δέν θα τις συγχωρήσει, ότι την έχασαν. Μιλώ για τις αληθινές γυναίκες και όχι για κείνες που κάνουν τό γράψιμο επάγγελμα. Αυτές δέν έχουν καμιά όνομασία, σε καμιά γλώσσα.

Η έμορφη αγάπη είναι, τις περισσότερες φορές, βουβή. Μιλεί αυτή ή ίδια. Γι' αυτήν ποιήσεις είναι ή παρουσία, τό φίλι, ό θάνατος, τό κλάμα.

Οι αληθινοί έρασται ζούν ό ένας για τον άλλον. Κλαίνε, σιχίζονται, βιετεύουν. Δέν έχουν καιρό να γράψουν, ούτε ξαναγυρίζουν σε ό,τι

έγραψαν. Είναι, μόνον ένεργεια. Δέν προσέχουν τό τί κάνουν. Νοιώθουν πως οι ώρες είναι μετρημένες. Η έμορφη αγάπη δέν βαστά καθόλου: ή εύτυχία δέν είναι γι' αυτήν, ίσως ούτε ή ζωή.

Μόνον οι μεγάλοι καλλιτέχναι μπόρεσαν κάποτε να εισδύσουν βαθειά στο μεθύσι που τους παρασύρει. Αν, στον έρωτα, μπόρεσαν να κινάξουν μέσα τους, τότε σημαίνει πως και στον έρωτα ακόμα, ή αγάπη της τέχνης είναι πιο δυνατή. Στη γυναίκα που αγαπά, ό γλύπτης δέν ήμπορεί να ξεχάσει την έμορφη του σώματος που λατρεύει και μέσα στα πιο θερμά χάδια του, βλέπει και σχεδιάζει ακόμα ένα κίνημα, μια στάσι, μια συγκίνησι της αγαπημένης μορφής.

Πολλές φορές καταδικάζουν τους ποιητάς πως γράφουν τα έρωτικά των γράμματα σαν να επρόκειτο να δημοσιευθούν. Άδικη κατηγορία. Στις στιγμές του πάθους φαίνεται τό έγώ μας περισσότερο παρά άλλου. Είναι δίκαιον, ό καλλιτέχνης που αγαπιέται για την τέχνη του, να μήν ξεχνά την τέχνη μέσα στην αγάπη του. Και τα όραιότερα έρωτικά λόγια τά λέει κανείς με τον δικό του τον τρόπο.

[Μετάφρ. Μ.]

ANDRÉ SUARÉS

ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΓΕΛΙΟ*

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΥ

Ηπιαμε μια γουλιά κονιάκ κ' έτσι εδιώξαμε Ητέλεια τον ύπνο. Τό μεγάλο μαύρο τετράγωνο της θύρας έγεινε τριανταφυλλί, έπειτα κόκκινο μακρυνά, πέρα από τους λόφους, φάνηκε ή ανταύγεια πυρκαϊάς, πελώρια και σιωπηλή, σαν να ανέτελλε ό ήλιος μέσ' στην καρδιά της νύχτας.

— Θάναι μακρυνά, είκοσι βέρστια τό λιγώτερο. Ο φοιτητής εκύταξε από τη θύρα και μούγγυψε να πλησιάσω. Σε διάφορα σημεία του όριζοντος παρόμοιες αναλαμπές ακίνητες, σαν δέκα ήλιοι ν' ανέτελλαν μονομιῶς. Και δέν ήταν πιά πολύ σκοτάδι. Οι μακρυνοί λόφοι είναι σπασμένοι από ένα μαύρο πυκνόν ήσκιο και χώριζε καθαρά ή κυματιστή των ράχη, και κοντά μας καθειτήταν πλημμυρισμένο από μια ήρεμη κόκκινη ανταύγεια, σιωπηλή και ακίνητη. Εκύταξα τον φοιτητή: τό πρόσωπό του είχε τό ίδιο κόκκινο χρώμα, γεμάτο μυστήριο, τό χρώμα του αίματος που είχε μεταμορφωθεί, μέσα στην άτμοσφαίρα, σε φώς.

— Είναι πολλοί πληγωμένοι; ρώτησα.

Αποκριθή κάνοντας μια κίνησι του χεριού: — Πολλοί τραλοί, περισσότεροι παρά πληγωμένοι.

— Αληθινά τραλοί;

— Αμ' τί άλλο;

Με κύταξε, και στά μάτια του υπήρχε ή ίδια ακινησία, ή άγρια, γεμάτη από κρύο φόβο, όπως στο στρατιώτη που είχε πάθει ήλιασι.

— Καλά, είπα, στρέφοντας τό πρόσωπο.

— Και ό γιατρός, είναι κι' αυτός τραλός, πρόσέξέ τον.

Ο γιατρός φαινότανε πως δέν άκουε. Είχε τά πόδια σταυρωμένα όπως οι Τούρκοι κ' εκινείτο ρυθμικά τά χείλη του και τά δάχτυλά του έκινούντο επίσης. Τό βλέμμα του είχε κάποιαν ακινησία, σαν αποβλακωμένο.

— Κρυόνα, είπα, και χαμογέλασε.

— Στο διάλογο όλοι σας, έφώναξε άποσυρόμενος σε μια γωνιά του βαγονιού, τί με φωνάζετε;

Κανείς δέν απήντησε. Ο φοιτητής επρόσθεσε τη σιωπηλή ανταύγεια, που μεγάλωσε όλοένα, και ό λαϊμός του με τά κατσαρά μαλλιά έμοιαζε σαν λαϊμός παιδικός σχεδόν, και δταν τον κί-

* Η άρχή εις τό τεύχος της 15-30 Ιουνίου.

*Εκτακτον στρατοδικασιον εις Δεμρι-Τσαρ δικάσει Βούλγαρον κομιτατζήν

ταξα, ένόμιζα πώς χέρι γυναικείο διόρθωνε τὰ μαλλιά του. Καί τὸ δράμα αὐτὸ μοῦ ἦταν τόσο δυσάρεστο πού ξεχέδον τὸν συχαινόμενον, τὸν φοιτητή.

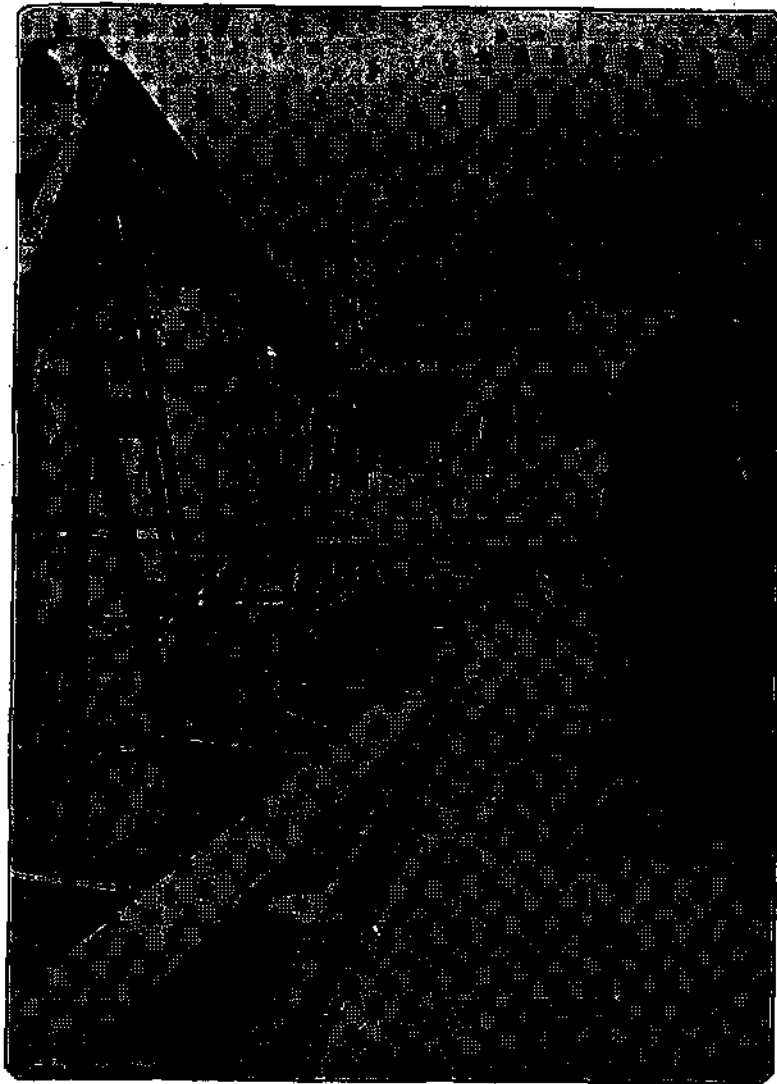
— Πόσων χρονῶν εἶσθε; ρώτησα. Δὲν γύρισε νὰ ἰδῆ οὔτε ἀποκρίθη.

Ὁ γιατρός ὀλοένα ἐκνεῖτο ρυθμικά.

— Κρυόνω.

— Ὅταν συλλογίζομαι, εἶπε ὁ φοιτητής, δταν συλλογίζομαι, πὼς ἄλλοῦ ὑπάρχουν δρόμοι, σπία, πανεπιστήμιο...

Στάματῆσε ἐδῶ, σάν νὰ τὰ εἶχε εἰπῆ ὅλα. Τὸ

Τὸ μεγάλο γαβῆρ τοῦ Στραμόνος πλησίον τοῦ Λεμιό-Τοῦ, πού κατέστρεψαν οἱ Βούλγαροι φερόντας

τραῖνο στάθηκε ξαφνικά, καί χτύπησα πάνω στὸν τοῖχο ἄκουσα φωνές. Βγήκαμε βιαστικά.

Μπροστὰ στὴ μηχανή, πλαῖ στὴ γραμμή, ἦταν κάτι πεσμένο, ἓνα δέμα, καί πρόσβαλλε ἓνα πόδι.

— Πληγωμένος;

— Ὁχι, σκοτωμένος. Τὸ κεφάλι εἶναι παρμένο. Γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο, θ' ἀνάψω τὸ μπροστινὸ φανάρι, μὴ τυχόν καί κόψωμε κανένα.

Ἐσπρωξαν τὸ δέμα μὲ τὸ πόδι πού ξεπετοῦσε, καί γιὰ μιὰ στιγμή τὸ πόδι τεντώθηκε σάν νὰ ἤθελε νὰ τρέξῃ στὸν ἄερα.

— Ἀκοῦστε, εἶπε κάποιος ἤσυχια, τρομαγμένος.

Πῶς δὲν εἶχαμε ἀκούσει τίποτε ὡς τώρα; Ἀπὸ παντοῦ—δὲν μπορούσα νὰ καταλάβω ἀπὸ ποῦ—ἐρχότανε κάτι σάν θρηῆνος, κομμένος, ὅπου ἔκανε αἰσθησι ἢ μονότονη ἡρεμία του. Ἀκούσαμε κλάματα πολλά, πολλές φωνές, ὅμως αὐτὸ δὲν ἔμοιαζε μὲ τίποτε πού νὰ εἶχαμε ἀκούσει ἄλλη φορὰ. Δὲν ἔβλεπες τίποτε σὲ ὅλη τὴν ἔκτασι, πού ἦταν σάν κοινωνική, καί ἔτσι νόμιζες πὼς ἡ γῆ εἶχε ὁ οὐρανός, φωτισμένος ἀπὸ ἓναν ἀόρατον ἥλιο, ὀλοένα βογγούσε.

— Τὸ πέμπτο βέρσι, εἶπε ὁ μηχανικός.

— Ἀπὸ καὶ ἔρχεται, εἶπε ὁ γιατρός δείχνοντας μὲ τὸ χέρι.

Ὁ φοιτητής ἀνατρίχιασε καί γύρισε πρὸς τὸ μέρος μας.

— Τί εἶναι λοιπόν; Κανείς δὲν καταλαβαίνει!

— Ἄς προχωρήσωμε.

Βαδίσαμε μπροστὰ στὴ μηχανή. Ἡ σκιά μας μεγάλη, μονοκόμια, δὲν ἦταν μαύρη, μὰ κόκκινη θαμπή ἀπὸ τὴν ὁμοιόμορφη καί ἀκίνητη ἀνταύγεια πού πλημμύριζε τὸ μέρος τὸ ἀντίθετο στὸν οὐρανό. Καί σὲ κάθε βῆμα ὁ θρηῆνος ὁ ἄγριος, ὁ ἀνήκουστος, πού δὲν ἔβλεπες ἀπὸ πού ἀνεβαίνει, μέγαλωνε, σάν νὰ θρηνοῦσε ὁ ἄερας, ἡ γῆ καί ὁ οὐρανός. Ἐτσι ἑξακολουθητικός, παράδοξα ἡρεμος, ἐθύμιζε τὴ φωνὴ τοῦ

γρούλου μέσ' στὸ λειβάδι, τὸ καλοκαίρι, τὴ μονότονη καί θερμὴ. Καί ὀλοένα πιδ συχνά, ἀπαντούσαμε σκοτωμένους. Βιαστικά τοὺς κυτάξαμε, τοὺς τραβούσαμε ἔξω ἀπὸ τὴ γραμμή, τοὺς νεκροὺς αὐτοὺς πού ἐκοίτοντο ἀδιάφοροι, ἡσυχιοι, ἄστονοι, καί ἀριναν πηχτὰ σημάδια ἀπὸ αἷμα πού ἡ γῆς τὸ εἶχε ρομφήξει.

Στὴν ἀρχὴ τοὺς μετρούσαμε, ἔπειτα ἀνακατώθηκαν καί τοὺς παρατήσαμε· ἦταν πολλοί, παραπολλοὶ μέσα στὴν ἀπαισία αὐτὴ νύχτα, πού ἦταν παγωμένη ἢ ἀνάσια της καί βογγούσε ἀπὸ χίλιες μεριές.

— Τί εἶναι λοιπόν; ἐφώναξε ὁ γιατρός, φοβερίζοντας κάποιον μὲ τὴ γροθιά. Ἐσεῖς οἱ ἄλλοι, ἀκοῦσατε...

Ἐσπλησιάζαμε τὸ ἔκτο βέρσι, καί ὁ θρηῆνος γινότανε πιδ καθαρός· ἐνοιώθες τὰ σουρωμένα στόματα πού θρηνοῦσαν προσπαθοῦσαμε νὰ ἰδοῦμε ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ τριανταφυλλὶ μισοσκόταδο, πού σὲ γελοῦσε μὲ τὴ ψεύτικη λάμψι του, δταν δίπλα μας, πλαῖ στὴ γραμμή, χαμηλά, ἀκούσαμε βαθὴν ἀναστεγμὴ.

Βοήκαμε γλήγορα τὸν πληγωμένο, πού τὸ πρόσωπό του ἦταν ὄλο μάτια, — μᾶς φάνηκαν πελώρια — καί τότε τὸ φῶς ἔπεσε πάνω του. Δὲν βογγούσε πιδ. Ἐκτάξες ἓναν-ἓναν ἐμᾶς, καί ἔπειτα τὰ φανάρια μας, καί εἶδες μέσα στὰ μάτια του τὴν τρελλὴ χαρὰ του πού βρέθηκε μπροστὰ σὲ ἀνθρώπους καί σὲ φῶς, καί ἔπειτα τὸν φόβο μήπως ὅλα αὐτὰ σβύσουν σάν φαντάσματα. Ἴσως, κοιμισμένος νὰ εἶχε ἰδῆ πολλές φορὲς ἀνθρώπους νὰ σκύβουν ἀπάνω του, μὲ φανάρια, καί ἔπειτα νὰ χάνωνται στὸ κόκκινο ἀόριστο ὄνειρο. Σαναρχίσαμε τὸ δρόμο μας καί σὲ λίγο βρήκαμε δύο πληγωμένους. Ὁ ἓνας ἦταν ξαπλωμένος δίπλα στὴ γραμμή, ὁ ἄλλος βογ-

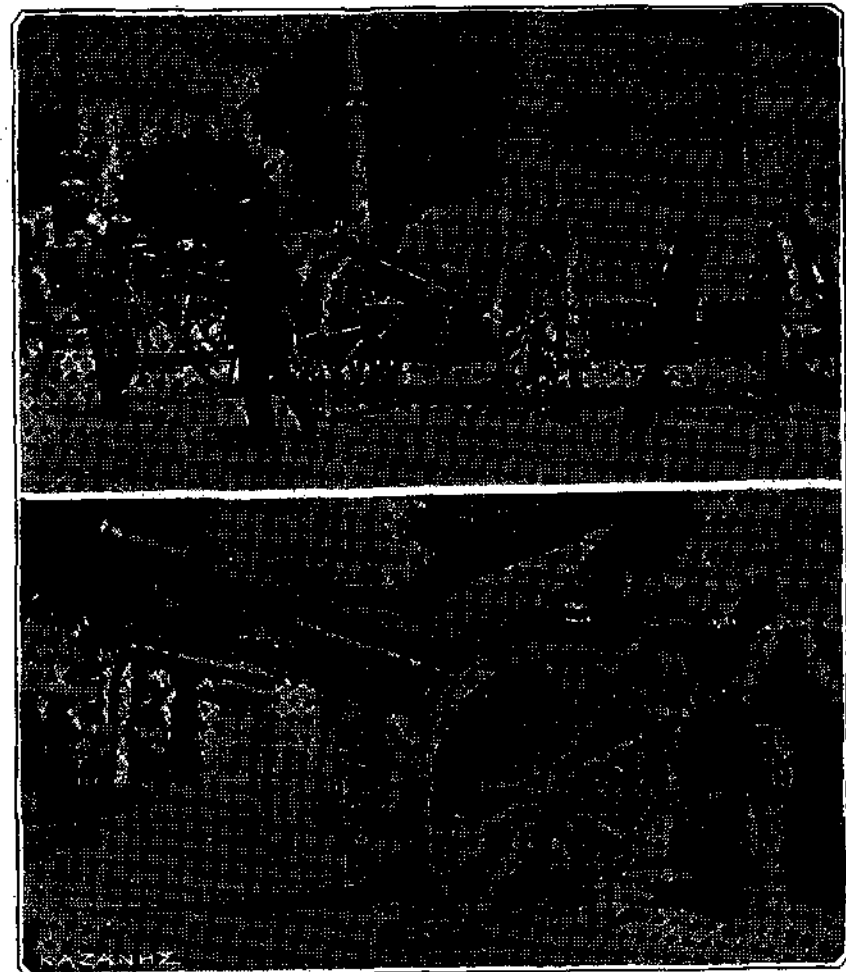
γούσε μέσα στὸ λάκκο. Ὅταν τοὺς σηκώσαμε, ὁ γιατρός, τρέμοντας ἀπὸ θυμό, εἶπε:

— Καί τώρα;

Καί γύρισε τὴ ράχη· λίγα βήματα παρέκει ἀπαντήσαμε κάποιον ἐλαφρὰ πληγωμένον, πού βιάδιζε ἀκουμπώντας τὸ χτυπημένο χέρι πάνω στὸ ἄλλο. Ἐρχότανε, μὲ τὸ κεφάλι πίσω, πρὸς τὸ μέρος μας καί φάνηκε πὼς δὲν μᾶς εἶδε τὴ στιγμή πού τραβηχθήκαμε γιὰ νὰ περάσῃ. Σταμάτησε μπροστὰ στὴ μηχανή, τὴν κύταξε γύρω γύρω καί προχώρησε κατὰ μῆκος τῶν βαγονιῶν.

— Καλὰ θὰ κἀνης νὰ ἀνέβης στὸ τραῖνο, τοῦ εἶπε ὁ γιατρός, μὰ δὲν ἀποκρίθη.

Ἦταν αὐτοί, οἱ πρώτοι πού μᾶς ἐτρόμαξαν. Ἐπειτα εἶδαμε καί ἄλλους καί ἄλλους δίπλα στὴ γραμμή, καί ὄλος ὁ κάμπος βουτηγμένος

Τὰ βουλγαρικὰ λάφυρα χρησιμοποιήοντα ὡς διάκοσμος τῆς κλιτείας τῆς Ὀμονίας, διὰ τὴν ἐκδοχὴν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου

στην ακίνητη ανταύγεια που σκορπούσαν γύρω οι φωτιές, έσάλεινε σαν να ήταν ζωντανός, γεμάτος από τρομερές, φωνές, από κραυγές, από βογγητά, από βλαστήμιες. Τα μαύρα αυτά φαντάσματα δλοένα πληθύνονται και σέρνονται, ίδια αποκοιμισμένα καβούρια που βγαίνουν από πανέρι, σαν ξεχαρλωμένα, παράξενα, όπου με τις αβέβαιες και κομμένες κινήσεις τους είτε με την βαρεία τους άκνησία, μόλις έμοιαζαν με ανθρώπους. Άλλοι ήταν βουβοί και υποτακτικοί, άλλοι έστέναζαν, ούρλιαζαν και μās έδειχναν μίσος, ο' έμās που τους σώσαμε, σαν να είχαμε φέρει έμεις τη νύχτα αυτή, γεμάτη αίμα και άπονια, και την εγκατάλειψι τους στο σκοτάδι, και τους νεκρούς και τις φοβερές πληγές. Δεν υπήρχε πια θέσις στα βαγόνια. Τα ρούχα μας ήταν ποτισμένα με αίμα, και αδιάκοπα έφερναν πληγωμένους, και ο κάμπος, ζωντανέμενος, βογγούσε δλοένα άπαισία.

Άλλοι έπλησίαζαν σέρνοντας, άλλοι μόλις κρατιώντανε κ' έπεφταν. Ένας στρατιώτης ήρθε δλωσ διόλου κοντά μας. Το πρόσωπό του ήταν χαλασμένο· ένα μάτι μονάχα άπόμενε και έλαμπε άγρια, φοβερά ήταν σχεδόν γυμνός, σαν να

έβγαίνει από λουτρό. Μ' έσπρωξε, εκύταξε με το μάτι του τον γιατρό και τον άρπαξε από το στήθος.

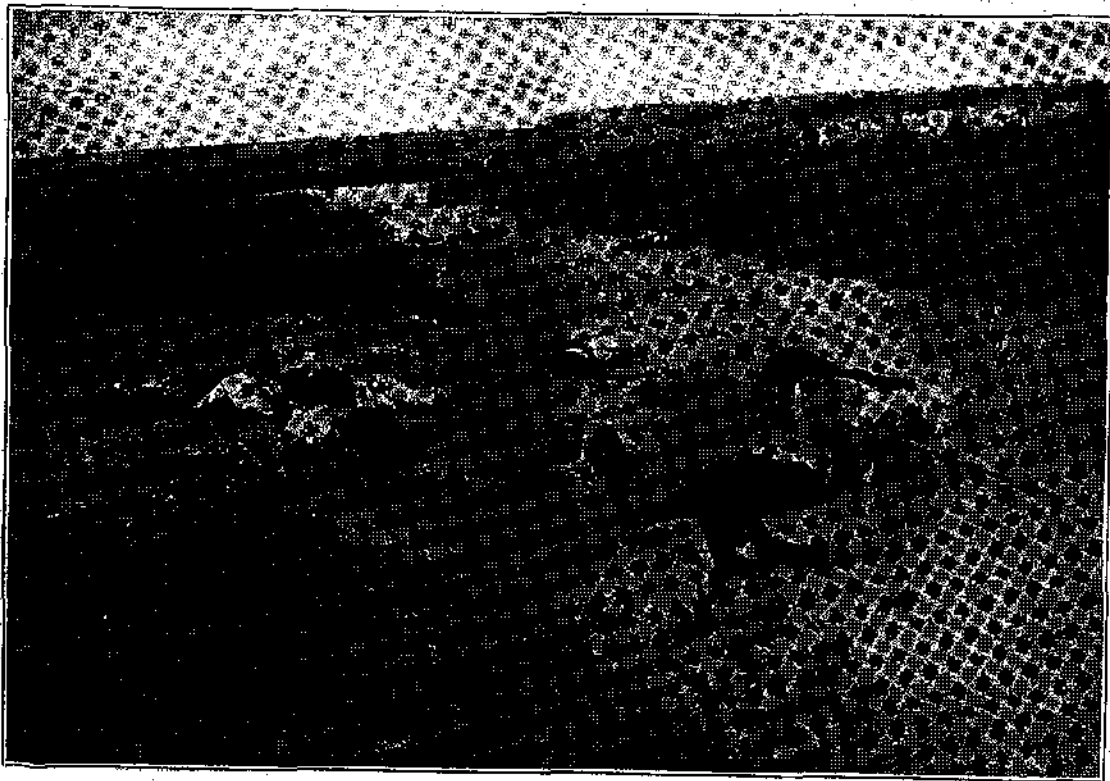
— Θα σου στρίψω το λαρύγγι, έφώναξε τινάζοντας τον και είπε άκόμη μιá δυνατή, αδιάντροπη βρυσιά.

— Θα σου στρίψω το λαρύγγι άτιμόκορμα όλοι σας.

— Θα σε πάω στο στρατοδικείο, παλιάνθρωπε! Φυλακή! Δε μ' άφίνεις να δουλέψω! Παλιάνθρωπε! Κτήνος!

Τους χόρισαν, μα ο στρατιώτης φώναζε δλοένα:

— Άτιμόκορμα! Θα σου στρίψω το λαρύγγι! Αισθανόμουν άποκαμωμένος και τραβήχθηκα να καπνίσω ένα τσιγάρο και να ξεκουρασθώ. Το αίμα, πηγμένο πάνω στα χέρια μου, έμοιαζε με γάντια μαύρα, και τα δάχτυλα μόλις κινούντο και δεν μπορούσαν να κρατήσουν τα σπύρα ή το τσιγάρο. Και όταν κατώρθωσα ν' ανάψω ένα, μου φάνηκε κάτι καινούριο, παράξενο, που δεν το είχα ποτέ γευθί ής τώρα, ούτε και κατόπι. Ο φοιτητής που ήταν μαζί μας μ' έπλησίασε· μου φάνηκε πώς τον είχα

Τα θύματα της βουλγαρικής θηριωδίας εις το Δοξάτο

Οι Βούλγαροι φεύγοντες σκορπούν την καταστροφήν εις τās Σέρρας

ξαναϊδή χρόνια τώρα, και προσπαθούσα να θυμηθώ που τον είχα ιδί. Έβράδιζε σταθερά, σαν να ήταν στη γραμμή, κ' εκύταξε από πάνω μου, μακρυσά.

— Και κοιμούνται, είπε με φαινομενικήν ήρεμία.

Έγώ έθύμωσα σαν να το είχε πη για μένα.

— Σερνάτε πώς πολέμησαν δέκα δλόκληρες μέρες σαν λεοντάρια.

— Και κοιμούνται, ξαναείπε, κυτάζοντας άπο πάνω μου, μακρυσά. Έπειτα έσπυψε, και κουνώντας το δάχτυλο άυστηρά, πάντα ήσουχα και με άπάθεια:

— Θα σās πώ, θα σās πώ...

— Τι λοιπόν;

Μ' εκύταξε πάλι άυστηρά, έβγαλε ένα περιστροφο από την τσέπη του, το πλησίασε στον κρόταφό του κ' έπυροβόλησε. Ούτε παραξενεύθηκα, ούτε φοβήθηκα. Έπληρα το τσιγάρο μου με το άλλο χέρι, έβαλα το δάχτυλό μου πάνω στην πληγή και τραβήξα τον δρόμο μου.

— Ο φοιτητής άυτοκτόνησε, είπα του γιατρού. Φαίνεται πώς ή ή άκόμα.

Ο γιατρός έπιασε το κεφάλι του με τα δύο του χέρια κ' άναστέναξε:

— Άς πάη στο διάβολο. Δεν έχομε θέσι. Να κ' άλλος εκεί που θα κινή το ίδιο. Και, στην τιμή μου, έφώναξε θυμωμένα και άπειλητικά, το ίδιο κ' έγώ θα κάνω. Ναι! Και σεις, παρακαλώ, να γυρίσετε πειή. Θέσις δεν υπάρχει. Κάνετε τα παραπόνά σας, αν σās άρέση.

Έπλησίασα εκείνον που ήταν έτοιμος ν' άυτοκτονήση. Ήταν κ' αυτός άπ' εκείνους που κουβαλοϋσαν τραυματίας, έμοιαζε σαν φοιτητής. Στεκότανε έχοντας το μέτωπο άκουμπημένο στο χώρισμα του βαγονιού και τα στήθος του ανεβokatέβαινε από το κλάμα.

— Ηούχασε! του είπα και τον άγγισα στον ώμο.

Δεν κινήθηκε, ούτε είπε λέξι, μα έκλαιε. Ο λαιμός του έδειχνε πώς ήταν νέος σαν του άλλου και φοβερός μάλιστα· στεκότανε σε μιá ήλιθια στάσι, με άνοιχτά τα σκέλη, σαν μεθυμένος που θα κινή έμετό· ο λαιμός του ήταν ματωμένος, θα είχε βέβαια ματωθί με τα δάχτυλά του.

Οι Τούρκοι των χωριών που κατέστρεψαν οι Βούλγαροι καταφεύγουν εις τον ελληνικόν στρατόν να ζητήσουν περίθαλψιν

— Λοιπόν! είπα ανυπόμονα. Τραβήχθηκε από το βραχόνι και, με το κεφάλι σκυμένο, κυρτωμένος σαν γέρος, χάρθηκε στο σκοτάδι. Τόν παρηκολούθησα, δεν ήξερω γιατί, πολλήν ώρα. Έκλειε όλοένα. "Ήθελα κ' εγώ να κλάψω.

— Στάσου! του φώναξα σταματώντας. Μά εκείνος επήγαινε, με δυσκολία, κυρτωμένος σαν γέρος, ζαρωμένος, σέρονοντας. Και σε λίγο, χάρθηκε μέσα στην ομίχλη, την κοκκινωπή, που έμοιαζε με φως, που δεν εφώτιζε όμως καθόλου. Έμεινα μόνος.

Αριστερά, λίγο παρακάτω, πέρασε μια σειρά από θαμπά φώτα ήταν ο σιδηρόδρομος, που έφρευγε. Ήμουν μόνος μέσα στους νεκρούς και τους μισοπεθαμένους. Πόσοι ζηναν ακόμα; Γύρω μου όλα ήταν ακίνητα, πεδαμένα και μακριά ο κάμπος βογγούσε σαν κάτι ζωντανό — ή μπορεί και να ήταν της φαντασίας μου επειδή είχα μείνει μόνος. Μά ο θρήνος δεν σταματούσε. Σερνότανε πάνω στη γή, αδυνατισμένος, απελπισμένος, σαν κλάμα παιδιών ή χιλιάδων μικρών σκυλιών που τα παράτησαν στην παγωνιά.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ Ζ'

... ήταν οι δικοί μας. Μέσα στην παράξενη αυτή σύγχυση που βασιλεύε, ένα δλόκληρο μήνα, στο στρατό μας και στον εχθρικό στρατό, τόσο

που κάθε προσταγή και κάθε σχέδιο επήγαιναν χαμένα, ήμαστε βέβαιοι πως ο κίνδυνος ήταν κοντά, προπάντων για την τετάρτη στρατιά. Και όλα ήταν έτοιμα για την επίθεση, όταν κάποιος ξεχώρισε καθαρά τη στολή των δικών μας και σε λίγο βεβαιωθήκαμε πως ήταν δικοί μας. Έδειξαν πως μάς είχαν αναγνωρίσει: προχωρούσαν ήσυχα προς το μέρος μας, και στην ήσυχη αυτή πορεία έμάντενες το ίδιο χαρούμενο χαμόγελο για την ανέλπιστη συνάντησι.

Και σαν άρχισαν να πυροβολούν, δεν μπορέσαμε άμέσως να καταλάβουμε γιατί, και χαμογελούσαμε ακόμα κάτω από τις σφαίρες που έπεφταν βροχή και σάρωναν τόσους δικούς μας. Κάποιος είπε πως γελαστήκαμε και—το θυμώμαι καλά—είδαμε τότε πως ήταν ο εχθρός, πως η στολή που είχαμε ιδή ήταν του εχθρού και όχι των δικών μας, και απαντήσαμε με μια συμπυροκορότησι. Σε λίγη ώρα, από την παράξενη αυτή μάχη μου έλειπαν τα δύο μου πόδια, και μόνον όταν βρέθηκα στο νοσοκομείο, έπειτα από την έγχειρισι, ήρθα στον εαυτό μου.

Ρώτησα πως είχε τελειώσει η μάχη μου έδωσαν μιάν απάντησι ένθαρρυντική, όμως άοριστη: έσυμπέρανα πως είχαμε νικηθή: εγώ—που δεν είχα πιά πόδια—εχάρηκα που θα μ' έστελναν πίσω στο σπίτι μου, που ήμουν όπως δήποτε ζωντανός. Και μόλις έπειτα από μιάν εβδομάδα έμαθα μερικές λεπτομέρειες που μ' έκα-

μαν πάλι να υποπτεύωμαι και να αισθάνωμαι καινούριο φόβο.

Ναι, φαίνεται πως ήταν δικοί μας, και πως μια δβίδα δική μας, από δικό μας κανόνι, από δικό μας πυροβολητή, μου πήρε τα πόδια! Και κανείς δεν μπόρεσε να μου δώσει να καταλάβω πως είχε γίνει αυτό. Κάτι είχε συμβή, κάτι είχε σκεπάσει τα μάτια, και δυο συντάγματα του ίδιου στρατού—άντιμέτωπα, που τα χώριζε ένα βέροσι—επί μία δλόκληρη ώρα αλληλοσκοτώνονταν, με την ιδέα πως χτυπούν τον εχθρό. Και μιλούσαν για το γεγονός αυτό με μισό στόμα, μασημένα λόγια, και—αυτό δά ήταν το πιο παράξενο—πολλοί δεν καταλάβαιναν ακόμα το λάθος που είχε γίνει. Θαρσά όμως πως καταλάβαιναν, μα νόμιζαν ότι το λάθος έγινε αργότερα και ότι στην αρχή είχαν αληθινά χτυπηθή με τον εχθρό, ότι ο εχθρός έφυγε δεν ήξερω πως, κ' έτσι χτυπηθήκαμε κατόπι με τους δικούς μας. Μερικοί τα έλεγαν καθαρά, και ξεγγοούσαν τα πράγματα όπως τα νόμιζαν, φανερά. Κ' εγώ ακόμα, έως σήμερα, δεν ήμπορώ να είπω πως είχε γίνει αυτή η σύγχυσις, γιατί είχα ιδή καθαρά την κόκκινη στολή των δικών μας και έπειτα του εχθρού—χρώμα πορτοκαλλί. Και άμέσως σχεδόν το λησμόνησαν, και μιλούσαν για μάχη αληθινή, και πολλές ανταποκρίσεις είχαν γραφή έτοι, καλή τη πίστει. Τις διάβασα, στο σπίτι μου. Στην αρχή, εμάς τους πληγωμένους, μάς μεταχειρίσθηκαν λίγο παρα-

Η κατάληψις της Καβάλλας. Ο λαός παρακολουθεί με έκρηκτον χαρόν τους Έλληνες άξιωματικούς κ. Μαζαράκη και Μαυρομαχάλη

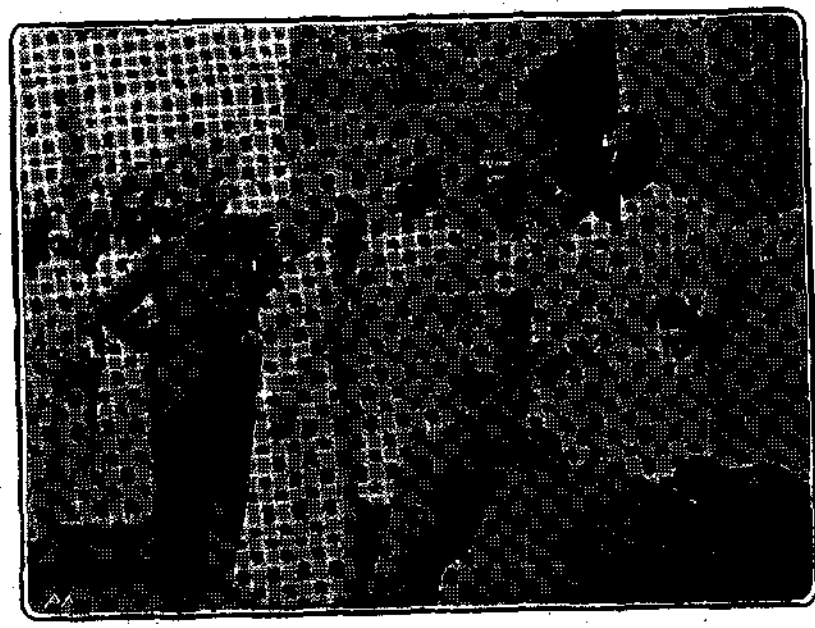
ξενα, λές και μάς λυπόντανε λιγώτερο από τους άλλους: μά ύστερα άλλαξαν τρόπο. Και μόνον παρόμοιες συμπτώσεις, και το ότι δύο αποσπάσματα του εχθρικού στρατού αλληλοσκοτώθηκαν τη νύχτα, σώμα με σώμα, με κάνουν να πιστέψω πως είχε γίνει λάθος.

Ο γιατρός μας, αυτός που μούκοψε τα πόδια, γέρος κοκκαλιάρης, ξερακιανός, που μύριζε όπως το δασύφορμιο, καπνό και φενόλ, πάντα γελαστός, μου είπε μισοκλείνοντας το μάτι:

— Είσαι τυχερός που θα γυρίσης στο σπίτι σου. Αυτό που γίνεται εδώ, είναι κάτι άλλοιότιμο.

— Μά, τί;
— Καττί άλλοιότιμο. Στόν καιρό μας ήταν απλούστερα.

Είχε δηρητηήσει κατά τόν

Το πρώτον νοσοκομείον Θεσσαλονίκης. Ο τρίτος δεξιό ο διευθυντής κ. Α. Ψαλτόφ

τελευταίον εθρωπαικό πόλεμο, πᾶνε τώρα εικοσιπέντε χρόνια, και μιλοῦσε γι' αὐτὸν πάντα μ' εὐχαρίστησι μὰ, δὲν καταλάβαινε αὐτὸν ἐδῶ, και ἔβλεπα πὼς ἦταν φοβισμένος.

— Ναί, κατιτί ἀλλοιωτικό, ξαναεἶπε μὲ συνεφιασμένο μέτωπο· θάφευγα κ' ἐγώ, ἂν μποροῦσα.

Και σκύβοντας, εἶπε μέσα στὰ κτριμισμένα δόντια του:

— Θάρθη γλήγορα στιγμή πὸν κανεῖς δὲν θὰ βγῆ ἀπὸ δῶ μέσα. Ναί. Οὐτ' ἐγώ, οὔτε ἄλλος κανεῖς.

Και εἶδα μέσα στὰ μάτια του κάτι πὸν δὲν εἶχε ζωὴ, ἀποβλακωμένο. Και τότε κάτι φοβερό πὸν δὲν μποροῦσα νὰ τὸ ἀντικρῶσω, ὅμοιο μὲ τὸ συναίσθημα πὸν γεννοῦν χιλιάδες σπῆτια πὸν γκρεμίζονται, πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ μου, και παγωμένος ἀπὸ φόβο, ἐψιθύρισα:

— Τὸ κόκκινο γέλιο.

Και ἦταν ὁ πρῶτος αὐτὸς πὸν μὲ κατάλαβε. Ἐκοῦνησε πολλές φορές τὸ κεφάλι βιαστικά, και ἀποκρίθη:

— Ναί, τὸ κόκκινο γέλιο.

Ἐπειτα ἐκάθησε δίπλα μου, ἐκύταξε γύρω και εἶπε βιαστικά, ὅπως ὄλοι οἱ γέροι.

— Ἐσὺ θὰ φύγης, και δὲν πειράζει νὰ σοῦ τὸ πῶ. Σοῦ εἶναι ποτὲ νὰ ἰδῆς τρελοῦς νὰ πιασθοῦν μεταξὺ τους; ὄχι; Ἐγὼ ὅμως ἔχω ἰδῆ. Χτυπιώντανε σὰν ἄνθρωποι πὸν εἶναι στὰ καλά τους. Τ' ἀκούς; σὰν ἄνθρωποι πὸν εἶναι στὰ καλά τους. Και ξαναεἶπε πολλές φορές τὴ φράσι ἐμφαντικά.

— Και τί ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα, ρώτησα φοβισμένος.

— Τίποτα. Χτυπιώντανε σὰν ἄνθρωποι πὸν εἶναι στὰ καλά τους.

— Τὸ κόκκινο γέλιο, εἶπα.

— Τοὺς χάρισαν μὲ νερό.

Θυμῆθηκα τὴ βροχὴ πὸν μᾶς εἶχε τόσο πολὺ φοβίσει και δύμωσα.

— Εἶσθε τρελὸς, γιαντρός;

— Ὅχι, οὔτε ἐσὺ. Ὅπωςδῆποτε ὄχι περισσότερο ἀπὸ σένα.

Ἐβλεπε τὰ χέρια του γύρω στὰ σουβλερὰ γεροντικά του γόνατα και γέλασε, και κινεῖστας με λοξὰ πᾶνω ἀπ' τὸν ὄμο, ἐμισόλεισε τὰ μάτια, σὰν νὰ εἶλεγε πὼς ἐμεῖς οἱ δύο ἤξεραμε κάτι παράδοξο πὸν ὄλοι τὸ ἀγνοοῦσαν. Ἐπειτα μὲ ἐπισημότητα θανατοουργοῦ, ἐσήκωσε τὸ χέρι, τὸ ξανακατέβασε ἀργὰ και ἀγγίξε μὲ τὸ δάχτυλο τὸ σκέπασμα, στὸ μέρος πὸν θὰ βροισκόντανε τὰ πόδια μου ἂν δὲν μοῦ τὰ εἶχαν κόψει:

— Καταλαβαίνετε; ρώτησε μὲ κάποιο μυστήριο.

Ἐπειτα, πάντα ἐπίσημα και σοβαρὰ, δειχνοντας τὰ κρεβάτια τῶν πληγωμένων:

— Και αὐτὸ, τὸ καταλαβαίνετε;

— Πληγωμένοι, εἶπα πληγωμένοι.

— Πληγωμένοι, εἶπε κ' αὐτὸς σὰν ἤχώ.

Πληγωμένοι, χωρίς χέρια, χωρίς πόδια, ξεκολλησμένοι, μὲ στήθη κομματιασμένα, μὲ μάτια βγαλμένα. Ὁλοπὸν θὰ καταλάβης κ' αὐτὸ. Και μ' εὐλυγισία σπάνια γιὰ τὴν ἡλικία του, ἔκανε μιὰ τούμπα, στηρίχθηκε στὰ χέρια μὲ τὸ κεφάλι κάτω και κουνούσε στὸν ἀέρα τὰ πόδια γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν ἰσορροπία, κινεῖστας με ὄλοένα περιεργα, και λέγοντας λόγια κομμένα:

— Κι' αὐτὸ... αὐτὸ... τὸ καταλαβαίνεις;

— Φτάνει, εἶπα τρομαγμένος, εἰδεμὴ θὰ φωνάζω.

Τότε σταμάτησε, ἐστάθηκε στὰ πόδια του, και ἤρθε στὸ προσκέφαλό μου λέγοντας:

— Οὔτε κανένας τὸ καταλαβαίνει!

— Χθές, ἔγινε πάλι μάχη.

— Και χθές και προχθές ἀκόμα.

— Θέλω νὰ φύγω, εἶπα ἀπελπισμένα. Γιαντρός μου, θέλω νὰ φύγω. Δὲν μπορῶ πιά νὰ μείνω ἐδῶ. Πᾶω νὰ ξεχάσω τὴν ὑπαρξί, τὴ ζεστασιά τοῦ σπιτιοῦ.

Κάτι ἐσυλλογίζετο και δὲν ἀποκρίθη. Τότε ἄρχισα νὰ κλαίω.

— Θεέ μου, δὲν ἔχω πιά τὰ πόδια μου· ἐγὼ πὸν τόσο ἀγαποῦσα νὰ περπατῶ, νὰ τρέχω, δὲν ἔχω πιά τὰ πόδια μου· ἐχόρευα τὸ παιδί μου πᾶνω στὰ γονατά μου, και τώρα... Καταραμένοι νάστε. Νὰ φύγω; και τί νὰ κάνω; Εἶμαι τριάντα χρόνων. Καταραμένοι.

Και μ' ἐπιασαν λυγμοὶ μὲ τὴ σκέψι πὸν εἶχα χάσει τὰ γλήγορα, τὰ δυνατὰ πόδια μου. Ποιὸς τόλμησε νὰ μοῦ τὰ πάρῃ;

Τότε, χωρίς νὰ μὲ κινεῖστας, μοῦ εἶπε ὁ γιαντρός:

— Εἶδα χθές ἓνα στρατιώτη τρελό, πὸν ἤρθε σ' ἐμὸς. Ἦταν ἀπὸ τὸ στρατὸ τὸν ἐχθρικό. Γυμνὸς σχεδόν, εἶχε σημάδια ἀπὸ τὸ ξύλο, μελανιασμένος, πεινασμένος σὰν θηρίο, γεμάτος μαλλιά, ὅπως εἶμαστε ὄλοι, ἐμοιαζε σὰν ἀγριο, σὰν πῆθημος. Κουνούσε τὰ χέρια, ἐφώναζε, ἔκανε μορφασιμὸς, τραγουδοῦσε, χτυπούσε. Τοῦ ἔδωσαν νὰ φάῃ και τὸν ἔδωξαν στὸν κάμπο.

Τί νὰ τοὺς κάνωμε; Νύχτα και μέρα, κουργιασμένα ἀπαίσια φαντάσματα, γυρίζουν παντοῦ ὅπου βρεθῆς, ἀστεγοὶ, χωρίς νὰ ξέφουν πὸν πηγαίνουν. Τί τρῶνε; Τίποτε. Ἴσως τὸ κρέας τῶν πεθαμένων, σὰν σκύλοι πὸν νύχτες ὄλοκληρες ρίχνονται στὰ ψοφίμια και γανγίζουν. Τὴ νύχτα, ὅπως τὰ πουλιά πὸν τὰ ξυπνᾶ ἢ θύελλα, ἔρχονται πρὸς τὸ μέρος πὸν βλέπουν φωτιά. Φτάνει νὰ ἴδουν φωτιά γιὰ νὰ τρέξουν μὲ

φωνές, κουργιασμένοι, ἀγριοὶ, ἴδιοι πῆθηκοὶ, τουρτουρίζοντας. Πολλὲς φορές τοὺς πυροβολοῦν κατὰ λάθος, εἶτε και ἐπίτηδες, τόσο πειράζουν οἱ φωνές τους οἱ φοβερές.

— Θέλω νὰ φύγω, εἶπα, βουλόνοντας τ' αὐτιά μου. Και ἔτσι ὅμως, καινούριες ἀφηγήσεις, φοβερές, ἐρχόντανε ἀπὸ μακρυνά, νὰ σφυροκοπᾶνε τὸ μυαλό μου...

...Εἶναι πολλοί. Πεθαίνουν ἓνα σωρὸ στοὺς γκρεμοὺς, στοὺς λάκους πὸν ἔχουν σκαμμένους γιὰ τὸν ἐχθρό, πιασμένοι ἀπὸ τὰ σιδερένια ἀγκαστὰ πλέγματα, εἶτε ἀπὸ τοὺς πασάλους πολεμοῦν στὶς κανονικὲς μάχες, ἥρωικά, στὴν πρώτη γραμμῆ, ἀφοβα και τιμημένα, μὰ πολλές φορές τυχαίνει νὰ χτυποῦν τοὺς δικούς των. Μ' ἀρέσουν. Εἶμαι κ' ἐγὼ στὴν ἀρχὴ τῆς τρέλας και κάθομαι και μιλῶ μαζί σου· ὅταν θὰ χάσω τέλεια τὸ λογικό μου, θὰ βγῶ στοὺς κάμπους, θὰ τοὺς καλέσω και θὰ μαζέψω γύρω μου τὰ παληκάρια αὐτὰ τὰ τιμημένα και θὰ κηρύξω τὸν πόλεμο σ' ὄλο τὸν κόσμο. Χαρούμενοι, μὲ μουσικὲς και τραγούδια, θὰ μποῦμε σὲ χῶρες και χωριά, και ὅπου διαβοῦμε θὰ βᾶψωμε ὄλα μὲ αἷμα, και καθεὶ θὰ στριφογυρίξῃ σὰν τὴ φωτιά. Ὅσοι δὲν ἔχουν πεθάνει, θὰ ἔλθουν μαζί μας, και ὁ γενναῖος στρατός μας θὰ μεγαλώσῃ γλήγορα και θὰ καθαρῖσῃ τὸν κόσμο. Ποιὸς εἶπε πὼς δὲν πρέπει νὰ σκοτώνωμε, νὰ καίμε, ν' ἀρπάξωμε;

Ἐφώναζε, ὁ τρελὸς γιαντρός, και οἱ φωνές του ξυπνοῦσαν τὸν πόνο τὸν ἀποκοιμισμένο ἐκείνων πὸν εἶχαν χάσει τὰ πόδια τους, πὸν ἦταν σχισμένο τὸ στήθος τους, βγαλμένα τὰ μάτια. Ἦ αἰθουσα ἐγέμιζε ἀπὸ ἓναν πλατὺ θρηνο, κομμένο, και τριγύρω μᾶς κύταζαν πρόσωπα γλωμά, κίτρινα, ἄσαρκα, ἄλλα μὲ μάτια σβυσμένα, ἄλλα ἀπαίσια κολοβὰ σὰν νὰ ἀνέβαιναν ἀπὸ τὴν κόλασι. Και ἀναστεύαζαν και ἄκουαν προσεχτικά, και ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ θύρα ἔμπαινε μὲ προφύλαξι ὁ πελώριος ἀμορφος ἦσκιος, πὸν ἦταν κρεμασμένος πᾶνω ἀπὸ τὸ σύμπαλ, και ὁ γέρο - τρελὸς ἐφώναζε, σηκόνοντας τὰ χέρια:

— Ποιὸς εἶπε πὼς δὲν πρέπει νὰ σκοτώνωμε, νὰ καίμε, ν' ἀρπάξωμε; θὰ σκοτώσωμε, θ' ἀρπάξωμε, θὰ κάψωμε. Χαρούμενοι και ξενοιαστοὶ θὰ χαλάσωμε καθεὶ: τὰ σπῆτια τους, τὰ πανεπιστήμιά τους, τὰ μουσεῖα τους; παληκάρια ὄλο χαρὰ, μὲ γέλιο τρελό, θὰ χορδέψωμε πᾶνω στὰ συντρίμια. Πατρίδα μας τὸ φρενοκομείο, και ἐκεῖνοι πὸν δὲν ἔχασαν ἀκόμη τὸ λογικό τους, ἐχθροὶ μας και τρελοὶ. Και ὅταν μεγαλὸς, ἀνίκητος, χαροῦμενος θὰ κυβερνῶ τὸν κόσμο ἀπολυτὸς κύριος, τί γέλιο, τί χαρὰ θὰ ἀντηχήσῃ στὴν οἰκουμένη!

— Τὸ κόκκινο γέλιο, ἐφώναξα. Σῶστε με. Ἀκούει πάλι τὸ κόκκινο γέλιο.

— Παιδιά, εἶπε ὁ γιαντρός στὶς κολοβαμένες σκιὲς πὸν στεύαζαν. Παιδιά, τὸ φεγγάρι μας θὰ εἶναι κόκκινο; ὁ ἥλιος κόκκινος, και τὰ ζῶα θὰ ἔχουν κόκκινο μαλλί, και ἐκεῖνα πὸν θὰ εἶναι πολὺ ἄσπρα, πολὺ ἄσπρα, θὰ τὰ γδάρωμε. Δὲν δοκιμάσατε ποτὲ νὰ πιῆτε αἷμα; Εἶναι λίγο πηχτό, χλιαρό, μὰ εἶναι κόκκινο, ἔχει ἓνα τόσο χαρούμενο κόκκινο γέλιο.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ Η'

... ἦταν ἀπάνθρωπο και παράνομο. Ὁ Ἐρευθρὸς Σταυρὸς παντοῦ εἶναι σεβαστός, σὰν κάτι ἱερό, και τὸ ἔβλεπαν πὼς ὁ σιδηροδρόμος δὲν κούβαλοῦσε στρατὸν ἀλλὰ πληγωμένους· ἔπρεπε νὰ προλάβουν τὴν ἐκρηξί τῆς ὑπονόμου. Κακόμοιροι ἄνθρωποι, πὸν ὄνειροπολοῦσαν τὸ σπῆτι τους.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ Θ'

... γύρω στὸ σαμοβάρι, ἀληθινὸ σαμοβάρι ὅπου ἔβγαине ὁ ἀτμός πυκνὸς σὰν ἀπὸ τὴ μηχανὴ τοῦ σιδηροδρόμου· τόσο πυκνὸς ἦταν, πὸν τὸ γυαλί τῆς λάμπας γέμιζε ἀπὸ μικρὲς σταγόνες. Και τὰ φλιτζάνια ἦταν τὰ ἴδια, γαλάζια ἀπ' ἔξω και ἄσπρα ἀπὸ μέσα, κάτι πολὺ ἔμορφα φλιτζάνια πὸν μᾶς τὰ εἶχαν δώσει στὴν ἐποχὴ τοῦ γάμου μας. Μᾶς τὰ εἶχε χαρίσει ἡ ἀδελφὴ τῆς γυναίκας μου — καλὴ κ' ἄξια γυναίκα.

— Ὅλα ἀνέγγιχτα; ρώτησα μὲ δυσπιστία, ἀνακατόνοντας τὸ τσαί μου γιὰ νὰ λυώσῃ ἡ ζάχαρη.

— Ἦταν ἓνα σπασμένο, εἶπε ἡ γυναίκα μου ἀφηρημένη· εἶχε ἀνοιχτὴ, τὴ στιγμήν ἐκεῖνη, τὴν κάνουλα, και ἔτρεχε τὸ νερὸ ἐλαφρὰ.

Ἐγὼ ἐγέλασα.

— Τί γελᾶς; ρώτησε ὁ ἀδελφός μου.

— Τίποτε. Πάρτε με λοιπὸν ξανά ὡς τὰ σαλονάκι. Κοπιᾶστε λιγάκι γιὰ τὸν ἥρωα! Ἀρκετὰ ἔαπλώσατε διὰν εἶσιπα, τώρα θὰ σᾶς βάλω πάλι σὲ τάξι... Και κάνοντας τὸ ἀστεῖο μου, ἐφώναξα: Ἐμπρός, παληκάρια, ἐφοδος!

— Χαμογέλασαν γιὰ τὸ ἀστεῖο· μόνον ἡ γυναίκα μου, σκυμμένη, ἐσκουπίζε τὰ φλιτζάνια μ' ἓνα πετσετάκι, κεντημένο στὶς ἄκρες. Στὸ σαλονάκι ξαναεἶδα τὰ γαλάζια χαρτιά, τὴ λάμπα μὲ τὸ πράσινο ἀμπαζοῦρ και τὴ μικρὴ καράφα γεμάτη νερὸ, ἐλαφρὰ σκονισμένη.

— Δότε μου νὰ πιῶ ἀπ' αὐτὴν τὴν καράφα, ἐπρόσταξα μὲ χαμόγελο.

— Μόλις πῆρες τσαί.

— Δὲν πειράζει. Δότε μου. Και σὺ, εἶπα τῆς γυναίκας μου, πάρε τὸ παιδί στὴν κλαῖνὴ κάμαρα. Σὲ παρακαλῶ.

Κ' εἶπινα γουλιὰ-γουλιὰ, μὲ ἠδονή, και στὸ

πλαινό δωμάτιο ήταν η γυναίκα μου και το παιδί μου και δεν τους έβλεπα.

— Τώρα, έλα εδώ. Μά, γιατί δεν επλάγιασε ακόμα; Είναι άργα.

— Άπ' τή χαρά του που σε είδε. Πήγαινε, αγάπη μου, στο μπαμπά.

— Όμως εκείνο άρχισε να κλαίη και κρύφθηκε.

— Γιατί κλαίει; ρώτησα με άπορία, και κτύπα γύρω μου. — Και γιατί είστε όλοι έτσι χλωμοί, και σωπαίνετε και με παρακολουθείτε σαν οικίες;

— Ο αδελφός μου έγέλασε δυνατά.

Και η αδελφή μου είπε:

— Αδιάκοπα μιλούμε.

— Πάω να κτύπω το φαί, είπε η μητέρα, και βγήκε βιαστικά.

— Ναι, όλο σωπαίνετε, ξαναείπα μ' επιμονή.

— Από τό πρωί ούτε λέξι δική σας δεν άκουσα: μονάχος φλυαρώ, γελάω, είμαι ευχαριστημένος.

Δεν είστε έσείς ευχαριστημένοι που είμαι μαζί σας; Και γιατί δεν γυρίζετε να με κτύψετε;

Τόσο πολύ είμαι άλλαγμένος; Ναι, είμαι άλλαγμένος. Δεν βλέπω πουθενά καθρέφτη. Τους πήρατε από δω; Δόστε μου ένα καθρέφτη.

— Πάω να σου φέρω, είπε η γυναίκα μου, και βγήκε, μα άγοούσε νάρθη, και έφερε τον καθρέφτη ή ύπηρέτρια. Έκτύπα και — είχα κτύψει και στον καθρέφτη του σταθμού και μέσα στο βαγόνι — είδα την ίδια μορφή, λίγο γερασμένη, όμως ή ίδια, ή συνηθισμένη. Και νόμιζες πώς περιμεναν να βγάλω καμιά φωνή και να λιγοθυμήσω. Και χάρηκαν όταν τους είπα ήσυχα:

— Δεν βλέπω τίποτε παράξενο.

Γελώντας όλοένα δυνατά ή αδελφή μου βγήκε βιαστικά, και ο αδελφός μου είπε ήσυχα και σταθερά:

— Ναι. Είσαι λίγο άλλαγμένος. Έχεις λίγη φαλάκρα.

— Να είσαι ευχαριστημένος που τό κεφάλι είναι γερό, είπα με άπάθεια. Μά, γιατί φεύγουν έτσι δά όδες τους; Πάρε με στις κάμαρες. Τί αναπαιτική πολυθρόνα, δεν κάνει καθόλου θόρυβο. Πόσο έτοιχίσει; Τέτοια πόδια θα βάλω, καλύτερα παρά... τό ποδήλατο! — Ήταν κρεμασμένο στον τοίχο, όλοκαίνουριο. Στόν πλαινό τροχό, ήταν ακόμα κολλημένο ένα κομμάτι λάσπη, άπ' τόν τελευταίο μου περίπατο. Ο αδελφός μου δεν έλεγε τίποτε, ούτε έσπρωξε την πολυθρόνα μου: κατάλαβα τή σιωπή του και τό διαταγμό του.

— Από τό σύνταγμα μας τέσσερις μόνον αξιωματικοί άπόμειναν, είπα μελαγχολικά. Είμαι ευχαριστημένος... Πάρε το, πάρε το, αύριο μάλιστα.

— Καλά, τό παίρνω, άποκρίθη ύποτακτικά

ο αδελφός μου. — Ναι, είσαι ευχαριστημένος. Η μισή χώρα είναι μαυροφορεμένη. Όσο για τά πόδια, αλήθεια, είναι...

— Βέβαια, δεν είμαι ταχυδρόμος.

— Έξαφνα με ρώτησε:

— Μά, γιατί τρέμει τό κεφάλι σου;

— Κουταμάρες. Θα περάση, τό είπε ο γιατρός.

— Και τά χέρια σου τρέμουν.

— Ναι, ναι, και τά χέρια μου. Θα περάση.

Σε παρακαλώ, σπρώξε με στην άλλη κάμαρα. Βαρειέμαι να βρισκωμαι όλο στο ίδιο μέρος.

Με τάρραξαν οι άνθρωποι αυτοί, μά ή χαρά με ξαναπήρε σαν άρχισαν να μου έτοιμάζουν τό κρεβάτι μου, αληθινό κρεβάτι, που τό είχα αγοράσμένο πριν πανδρευθώ, πάνε τώρα τέσσερα χρόνια. Έστρωσαν καθαρά σεντόνια, έτίναξαν τά μαξιλάρια, έβυλαν τά σκεπάσματα.

Έγώ κτύπαξα την έπίσημη αυτή προετοιμασία και γελούσα, τόσο που δάκρυσα.

— Και τώρα γύνος με και πλάγιασέ με, είπα τής γυναίκας μου. Τί ώραί!

— Αμέσως, αγάπη μου.

— Πιό γρήγορα!

— Αμέσως!

— Τί έχεις λοιπόν;

— Αμέσως, αγάπη μου.

Στεκότανε πίσω μου, μπροστά στην τουαλέτα, μα άδικα γύριζα τό κεφάλι να την ιδώ. Άξαφνα έβγαλε μια φωνή. Τέτοια φωνή μονάχα στον πόλεμο άκουεις:

— Τί είναι λοιπόν;

— Όρμησε πάνω μου, μ' άγκάλιασε και έπεσε κατόπι δίπλα μου. Έχωσε τό κεφάλι της στη θέση που ήταν κομμένα τά πόδια μου, τραβήχθηκε έπειτα τρομασμένη, ξαναγύρισε πίσω φιλώντας τά συντριμια αυτά και κλαιόντας:

— Πώς έγινε; Μόλις τριάντα χρόνων.

Ήσουν νέος, έμορφος. Τί σκληροί που είναι οι άνθρωποι! Γιατί; Ποιά ή ανάγκη; Πώς έγινε ήρεμος, αξιολύπητος, αγαπημένο μου, αγάπη μου...

Και τότε, με τις φωνές αυτές, όρμησαν όδες, ή μητέρα, ή αδελφή, ή ύπηρέτρια, και όδες έκλαιαν, μιλούσαν, σερνότανε μπροστά μου, με λυγμούς. Και στην θύρα στεκότανε ο αδελφός μου χλωμός, άσπρος, κ' έτρεμε τό χέλι του, και φώναζε: Θα τρελαθώ εδώ μέσα. Θα τρελαθώ!

Και ή μάνα σερνότανε μπροστά στην πολυθρόνα, μά δεν φώναζε πιά, μά ήταν σαν άγγομαχητό. Και τό λευκό κρεβάτι περιμενε με τά καθαρά σεντόνια και τό όροσερά προσηέφαλα τό ίδιο εκείνο που είχα αγοράσει, τέσσερα χρόνια τώρα, πριν από τό γάμο μου...

(Ακολουθεί)

[Μετάφρ. Κ. Μ.]

Α. ΑΝΤΡΕΪΕΦ

ΣΤΟ ΦΑΛΗΡΟΝ

Δέν θυμούμαι ποιος Άθηναίος έπρότεινε κάποτε να τρυπήσουμε την Άκρόπολι, για να μās έρχεται κατ' ευθείαν ή δροσιά του Φαλήρου. Ο άνθρωπος αυτός έδεωρήθη τρελλός, και ή πρότασίς του δια τό άνοιγμα του δροσερού αυτού παραθύρου που θ' άφινε την πρωτεύουσαν ν' αναπνήη τόν μαάτην του Σαρωνικού, αναφέρεται ακόμη ως παράδειγμα μεγαλοπρεπούς τρέλλας. Και όμως οι Άθηναίοι, κάθε Κυριακήν τουλάχιστον, κάνουν πολύ περισσότερα από ότι έπρότεινε ο μακαρίτης συμπολίτης μας. Βεβαίως δεν τρυπούν τόν βράχον του Παρθενώνος, αλλά υποβάλλονται εν τούτοις εις δοκιμασίας, που είναι έξ ίσου μεγάλα και κοπιαστικά. Το Φάληρον, τό καλοκαιρινόν Φάληρον δηλαδή, μολονότι έφέτος με την σκοτούραν της διπλωματίας και της πυριτιδος ύπέστη μίαν μείωσιν κινήσεως και ζωής, παρέμεινε άπωσθήποτε τό αγαπημένο άερογιάλι της Άθηναϊκής γειτονιάς και της Άθηναϊκής άριστοκρατίας. Η Κυριακή, ή οποία έρχεται ως μια καλόγνωμη και ευσπλαχνική άρχόντισσα να μās άνοίξη μίαν παρένθεσιν ζωής άνάμεσα εις την έπταήμερον πληξιν, είναι ή άποθέωσίς του. Πηγαίνετε εις τόν σταθμόν του ήλεκτρικού, εις τās στάσεις του τροχιοδρόμου, εις τά άμαξοστάσια, πηγαίνετε εις τόν καταλισμόν των αυτοκινήτων δια να ιδήτε πόσον βαθεία και πόσον γλυκά όμιλεί εις την ψυχήν του Άθηναίου τό πρόσχαρον αυτό τραγούδάκι, που είναι ένας ωραίος βραδυνός περίπατος κοντά εις τό καλοκαιρινόν κύμα. Η πρωτεύουσα εις όλας τās όψεις της άθλιότητος και της εύτυχίας της, μαζεύεται όλη τό δειλινόν της Κυριακής και ανακατεύεται εις μίαν έξισωτικήν τρικυμίαν δημοκρατίαν παρά την θυρίδα ενός σταθμού δια τόν άγώνα των εισιτηρίων.

Είναι ή ώρα κατά την οποίαν γίνεται Μελένικον ή Άθηναϊκή συνοικία. Οι κάτοικοί της μεταναστεύουν προς τό Έλδοράδο που όνειρεύεται καθ' όλην την έβδομάδα: Το Φάληρον.

— Καλέ δε θα κατέβετε στο Φάληρο; είναι ή ερώτησις της κυρά Φρόσως, ή οποία ερωτά την κυρά Περσεφόνη από τά μέσα της εβδομάδος. Γεγονός πολυσήμαντον και ιστορικόν δια τόν κοσμάκην αυτών της γειτονιάς ή Κυριακάτικη καθόδος εις τό Φάληρον, δια την οποίαν αι προετοιμασίαι και αι συνεννοήσεις άρχίζου από πολύ ένωρίς. Και πολύ φυσικόν διότι εν τώ μεταξύ θ' αναφουόν δυσχέρειαι, όχι όλιγώτεραι από τās περιφήμους έκεινας της Ειρήνης. Υπάρχει ο σύζυγος ο οποίος πρέπει να

καταπεισθή δια τό έξοδον, ή ξεύρεσις μιας καλόβολης γειτόνισσας που θ' αναλάβη την φύλαξιν του σπιτιού, ή διαμετακόμισις του μαρού της οικογενείας εις τό σπίτι της διπλανής φίλης, ή τακτοποίησις της έπισήμου τουαλέτας και ο καθαρισμός του όμίλου με τόν όποιον θα γίνη ο περίπατος, διότι ή γειτονία μετακινείται παντού και πάντοτε πανοιρατιά. Άλλοτε αυτό έγινετο άποκλειστικώς με κάρρα, τά όποια καθώς έπορευόντο κατά μακράν θεωρίαν και άργα-άργα προς τό Φάληρον, ενθύμιζαν τά παραβάνια των άτσιγγάνων, που περιγράφουν τά παλαιά μυθιστορήματα.

Εύρισκόμεθα εις την πλατείαν ή καλύτερα εις την «πλαζ» του Φαλήρου. Εάν ή άκοή μας αντί των δύο τυμπάνων εις τό σημεϊον αυτό διέθετε ένα δίσκον γραμμοφώνου, θα κατορθώναμεν να έχωμεν εις την κατοχήν μας κάτι σοβαρώτατον. Θα ήμπορούσαμεν εις κάθε στιγμήν ν' άπολαύσωμεν την μουσικήν μιας όλοκληρου ζωής τοποθετημένης εις τό φόντο μιας φύσεως, που την κάνει να φαίνεται πλέον έντονη πλέον ζωηρή, πλέον χαριτωμένη. Εις την άμμουδιάν ξεφωνίζει τό παιδάκι που παίζει με τις άφρώδεις δαντέλλες του κύματος, δίπλα άκούονται τά θερμά λόγια του είδυλλίου που πλέκεται προχείρως εκεί μεταξύ της συνοδοϋ του μικρού και κάποιου στρατιώτου, συγχρόνως εις τόν άέρα πτερυγίζου τα μετάξινα ύπολειμματα κάποιας ωραίας γαλλικής φράσεως, μία στοργική λέξις της μητέρας του λαού προς τό παιδάκι της, τά κουνουνίσματα ενός σπαθιού που κτυπά ρυθμικά εις τό έδαφος, ένα βοητό του σιδηροδρόμου, μία γυναικεία φωνή έλαφροϋ τρόμου από κάποιαν βάρκα και, και, και. Έφέτος ήκούοντο που και που και πλαταιές Ρουμελιώτικες λέξεις άπολυθούμεναι από τόν κύπον ενός δεκανικίου ή τό σύρσιμον ενός ποδιού. Ήσαν οι τραυματίαι εύζωνοι, που κατέβαιναν από τό Ναυτικόν νοσοκομείον του σταθμού εις την κίνησιν του Φαλήρου. Και με αυτό όμως τό έλαφρόν κτύπημα με τό όποιον τό έφιλοδόχησεν ο πόλεμος τό ώραϊον Άττικόν άερογιάλι, αντί να όποστή μείωσιν, προσέθεσεν ένα επί πλέον τόνον εις την μορφήν του. Με μίαν λέξιν, εις τό Κυριακάτικόν Φάληρον, μέσα από τά μεταξωτά της ή και γυμνόπους, ζωηρή και παιδική ή ράθυμος και κυρτωμένη ή ζωή της Άθήνας, ανακνέει τόν αϊθέρα που έρχεται φίλτραρισμένος εις τό κύμα από τόν Σαρωνικόν.

Ἐκτός ἀπὸ κάποιον στίχον τοῦ Παλαμά, τὸ Φάληρον δὲν ἔχαρη τὴν δόξαν τοῦ τραγονοῦ. Τὴν ἀνάγκην ὅμως ἔχει ἀπὸ τὸν ἀδύνατον ἦχον τῆς ποιητικῆς κιδάρας; Διὰ τὸν θαυμασίον

αὐτὸν ἐξώστην τῆς πρωτεύουσας εἶναι ἀρετὴ χαρὰ ἢ ζοὴ ποῦ ἀπλώνεται ἐπάνω του καὶ τὸ τραγοῦδι ποῦ συνθέτουν οἱ ἄφροι τοῦ κύματος μετὰ τὴν αὔραν τοῦ Σαρωνικοῦ.

Γ. ΓΑΛΗΝΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Ἀπόστολοι ἐκ περὶ ἑθνοῦσιν ἐνθάδε συζητούντων περὶ Ἑθνικοῦ Θεάτρου. Τί εἶναι Ἑθνικὸν Θεᾶτρον, ποικιλιᾶ; Ἀπάντησις μαθητοῦ ἀξιόλογος δύο τουλάχιστον ἀριστα: Κάτι περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦν ὅλοι ἀπὸ καταβολῆς κόσμου καὶ σιωποῦν ὅλοι πρὸ τῆς καταβολῆς κόπων ἢ ὀλίγων δεκατῶν. Κατόπιν τούτων εἶναι λίαν φυσικὸν τὸ Ἑθνικὸν Θεᾶτρον νὰ ὁμοιάσῃ καταπληκτικῶς μετὰ τὸν κόσμον τῶν τυφλῶν.

Διαρκῶς τὸ ἀκούομεν καὶ ποτὲ δὲν τὸ βλέπομεν. Ἴσως ὅμως ἢ στέρησις του νὰ μὴ εἶναι καὶ τόσον μεγάλη δυστυχία μας. Ποῖος ξέρει ἐὰν καὶ αὐτὸ δὲν ὁμοιάσῃ μετὰ τὸν κόσμον. Ὅσοι ἔχομεν δύο μάτια καὶ τὸν βλέπομεν, ἠμποροῦμεν νὰ βεβαιώσωμεν τοὺς τυφλοὺς ὅτι δὲν εἶναι κατὰ τόσον ὥρατον καὶ ἀξιαγίατον ὡσεὶ νὰ φησολογοῦν διότι γάνουν τὸ θέαμα του. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι ἄλλο. Οἱ ἀπόστολοι τοῦ Ἑθνικοῦ Θεάτρου ἀγωνίζονται νὰ ἐξεύρουν ποῖος ἔχει τὰ προσόντα διὰ νὰ καθίσῃ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ διευθυντοῦ. Ἴδού τὸ ἀσφάλμα. Ἀπὸ δσα ἐγράψαν ἕως τώρα ἀποδεικνύεται ὅτι ὡς ἀπετηρία τῆς συζητήσεως ἐπρεπε νὰ τεθῆ ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον ἐρώτημα: Ποῖος δὲν ἔχει τὰ προσόντα διὰ τὴν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἑθνικοῦ Θεάτρου; Ἐγὼ τουλάχιστον ἀπὸ εἰκοσι σχετικὰ ἄρθρα ποῦ ἐγράψαν ἕως τώρα, εἶδα νὰ προβάλλουν εἰκοσιν ἢ εικοσιπέντε σεβαστοὶ κύριοι μετὰ φράκων, ὑπόκλητον καὶ πόδι ἔτοιμον νὰ πατήσῃ ἐπαξίως τὴν βαρμίδα τῆς διευθύνσεώς του. Ἐὰν γραφοῦν καὶ ἄλλα τόσα, δὲν θὰ εἶναι ὀλιγώτεροι καὶ οἱ ὑποψήφιοι διευθυνταί, ἐὰν δὲ ζητηθῇ καὶ ἡ γνώμη τοῦ πλήθους, θ' ἀποδειχθῇ δίχως ἄλλο ὅτι ὁλόκληρος ἡ Ἑλλάς κατοικεῖται ἀπὸ διευθυντὰς τοῦ Ἑθνικοῦ Θεάτρου καὶ μερικοὺς ἄλλους.

Ὅσακις ἀκούσω ὅτι πρόκειται νὰ μεταφραστῇ ἐνταῦθα κάποια πρόδος, χωρὶς νὰ τὸ δέλω ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν μου τὸ παιγνίδι τῆς κολοκυθιάς:

— Ἐχομεν μίαν πρόδον, κύριοι.
— Καὶ γιατί παρακαλῶ, νὰ ἔχομεν μίαν καὶ ὄχι δύο;
— Καὶ γιατί νὰ ἔχομεν δύο καὶ ὄχι τέσσαρες;
— Καὶ γιατί τέσσαρες καὶ ὄχι δεκατέσσαρες;
Καὶ ἐπειδὴ ἡ πρόδος δὲν εἶναι κολοκυθιά οὔτε ἀνήκει εἰς τὸ γένος τῶν κουνελῶν, ποῦ γεννοῦν χωρὶς νὰ ἐξανθλοῦνται, εἰκοσι φορὰς τὸ ἔτος, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ πάθῃ μαρμασμὸν καὶ κολυμβῶ εἰς πέλαγος ἀπογοητεύσεως. Καὶ ὅριστε πρόσφατον παράδειγμα ἢ ὑπερέτα. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποτὲ ἀκριβῶς μὲς ἔφερον ἀπὸ τὴν Βιέννην τὸ φυτῶριον τοῦ ὥραίου αὐτοῦ θεατρικοῦ εἴδους. Ἐνθυμοῦμαι περίπου ὅτι ἐπὶ πολλῶν καιρῶν ἐφρίσκειτο εἰς τὴν κατάστασιν τῶν πιπεριῶν τῆς Δενδροστοιχίας. Καὶ ἐξοῦσε καὶ ἦτο μαρμασμένη. Ἐπὶ τέλους ἐφέτος ἀνέθαλε καὶ παρουσιάσθη εἰς τὸ «Πανελλήνιον» φρονιμώμενη, ζωηρά, γεμάτη χυμῶν καὶ δροσιά. Ἦτον ἡ ἀληθινὴ ὑπερέτα, ἢ πρόδος μετὰ μίαν λέξιν ὑπάρχει ὅμως μετὰξὺ μας κάποιος κακὸς κηπουρὸς. Παρακολουθεῖ κάθε παρομοίαν βλάστησιν καὶ τὴν σιγὴν ποῦ πρόκειται νὰ κρημάσῃ τοὺς κακ-

ποὺς τῆς ἐπεμβαίνει καὶ μετὰ δύο τρία κτυπήματα τὴν κομματιάσει. Ἡ ὑπερέτα δὲν τὸν ἐξέφυγε. Μόλις ἤρχισε νὰ μᾶς παρουσιάσῃ μερικὰ ἔργα μετὰ φωνὰς ὄχι ἀπαρωπαικῆς, μετὰ κόρον ποῦ διέφερε κάπως ἀπὸ πάλαιον πρωτοπορείαν διαδηλώσεων, μετὰ σκηναὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔλειπε τὸ πατροπαράδοτον (δένδρον τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς — ὑποθέτω ὅτι ἐπ' αὐτὸ διεπράχθη ἡ προγονικὴ ἀμνηστία τῆς ὁποίας τὰ ἔξοδα πληρώνει ἀκόμη τὸ ἀνθρώπινον γένος — ὁ κηπουρὸς κατέφθασε. Δύο τοσ. κορυφῆς καὶ τὸ πᾶν ἐτελείωσε. Ἀντὶ τῆς μᾶς ὑπερέτας ἔχομεν τέσσαρες. Χωρὶς νὰ ζητῶ δόξαν ὅτι ἀνεκάλυψα νέαν μαθηματικὴν ἐξέλιξιν, σὰς ὀρκίζομαι ὅτι αἱ τέσσαρες αὗται μονάδες εἶναι ἴσον μετὰ μὴδέν.

Ὅλιγοι λόγοι τοῦ Βασιλέως περὶ πολεμικῆς τακτικῆς ριφθέντες εἰς κάποιον κάμπον τῶν Στρατιωτικῶν γυμνασίων τοῦ Πότσδαμ ἦσαν πρὸ φυτῆς ἐκατὸ βομβῶν ποῦ ἔσκασαν εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὄριζοντος. Εἰς τὰς Ἀθήνας συνέβη συγχρόνως καὶ τὸ ἐξῆς ἀλλόκοτον. Ἐνθ' κανεὶς δὲν εἶχεν ἀνησυχίῃ μετὰ τὸν πόλεμον, ἐκινδυνεύσαμεν νὰ καταλήξωμεν εἰς ἐμφύλιον σπαρραγμὸν διὰ τὴν τακτικὴν του. Ἦκουσα εἰρηνοκώτατον διάκονον τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Ραγκαβᾶ νὰ βομβαρδίσῃ τὸν φίλον τοῦ ὑπάλληλον φαρμακείου μετὰ τῆς ἐξῆς φράσεως.

— Ἄν δὲν ἐφηρμόζετο ἡ Γερμανικὴ τακτικὴ ποῦ τὰ κομματιάσει τὰ σκυλιά, δὲν θὰ κάναμε τίποτα. Ἔτσι χρειάζεται. Ἐκεῖ ποῦ δὲν σὲ περιμένει ὁ ἐχθρὸς νὰ ἐκαστὸς ὡσάν θύελλα, νὰ ἐξαπολύσῃ ἐναντίον του χειμάρρους χάλυβος καὶ νὰ τὸν κινήσῃ σιγάτι.

Τοιοῦτοτρόπως ἐχωρίσθημεν ἐπὶ ἡμέρας εἰς δύο στρατόπεδα, τὰ ὁποῖα μόνον διότι εὐτυχῶς δὲν ἐνθάρριζαν οὔτε τὴν Γαλλικὴν οὔτε τὴν Γερμανικὴν τακτικὴν, ποῦ ὑπεστήριζαν τὸ καθέν, δὲν συνελάκησαν. Διαφορετικὰ μετὰ τὰς βιαίας συζητήσεις ποῦ ἐγένοντο γύρω ἀπὸ τὰς δύο τακτικὰς συζητήσεις ποῦ ἐγένοντο Γαλλογερμανικῶν πόλεμον εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συνάγματος. Καὶ ὅμως ὅπως εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ζητήματα, ἢ ἀλήθεια ἐφρίσκειτο μετὰξὺ τῶν δύο ἀντιθέσεων. Ἴδού τί μου ἔλεγε κάποιος φίλος μου ἀξιωματικὸς:

— Οὔτε Γαλλικὴ οὔτε Γερμανικὴ τακτικὴ ἐφηρμόσθη εἰς τὸν πόλεμόν μας.

— Γιατί;

— Μὰ ἀπλοῦστατα ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι ὅτι σὲ κάποια ἐπιθεσί μᾶς εἶχαν δοθῆ λεπτομερεῖς διατάγαι. Τὸ πεζικὸν θὰ ἔδρα ἔτσι, τὸ προσβολικὸν ἔτσι, τὸ ἱππικὸν ἔτσι. Δὲν θυμοῦμαι ποῖα ἀκριβῶς τακτικὴ ἐφηρμόζετο. Μόλις ὅμως πλησιάσαμε σ' ἓνα ὄψωμα ποῦ ἀχωράνοντο οἱ Βούλγαροι, οἱ εὐζωνοὶ μου ἐφώνησαν ὅλοι μαζί «πατάνου τους». Δὲν τοὺς ἐκρατοῦσα πειὰ. Σὲ τρία λεπτά χωρὶς πυροβολικόν, χωρὶς ἄλογα, χωρὶς τίποτε εἶχαν σκαρφαλώσει στὸ βουνόν καὶ οἱ Βούλγαροι ἐγκραμβίζοντο. Ἐσέρεις τί τακτικὴ εἶν' αὕτη; Εἶναι ἡ εὐζωνικὴ τακτικὴ τοῦ Μητρούση καὶ ἀπεδείχθη ἡ καλύτερη.

Ο ΒΡΑΔΥΝΟΣ

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΜΑΣ

Τὰ «Παναθηναῖα», μολοντί καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ πολέμου ἐξεδόθησαν κατὰ μῆνα, ἐχρειάσθη νὰ παλαίσουν κατὰ τῆς ἐλλείψεως τακτικῶν συνεργατῶν, ὑπαλλήλων καὶ ἐργατῶν ἀκόμη ποῦ εἶχαν κληθῆ εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος.

Ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς δοξασμένος ἐπιστρέφει εἰς τὰς ἐστίας, ἔπειτα ἀπὸ ὁλόκληρον ἔτος, καὶ ὅλοι ἀναλαμβάνομεν τακτικὰ τὸ εἰρηρικὸν ἔργον μας.

Μετὰ τὸ σημερινὸν διπλοῦν τεύχος συμπληροῦμεν τὴν ἐκδοσιν τῶν μηνῶν Ἰουλίου, Αὐγούστου, Σεπτεμβρίου καὶ προετοιμαζόμεθα διὰ τὸν νέον ἔτος τῶν «Παναθηναίων», τὸ ὁποῖον ἀρχίζει τὴν 15^{ην} Ὀκτωβρίου. Οἱ συνδρομηταί μας θὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τὰς ἐκτάκτους αὐτὰς περιστάσεις καὶ θὰ φανοῦν ἐπιεικεῖς. Πρέπει ἐν τούτοις ν' ἀναφέρωμεν ἐδῶ ὅτι, μολοντί μηνιαία ἢ ἐκδοσίς, ἐπεβαρύνθη μετὰ πολλὰς ἐκτάκτους δαπάνας ἕνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς προσπάτων εἰκονογραφίσεως καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα.

Τὸ γεγονός αὐτὸ μᾶς ἔφερε, διὰ τὸ μέλλον, εἰς νέας ἀποφάσεις:

Παρατηρήσαμεν ὅτι ἡ πλουσία εἰκονογραφίσεως ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν γενικὴν ἐπιθυμίαν. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖται περισσώτερος καιρὸς διὰ νὰ γίνετα εὐπρόσωπος καὶ καλλιτεχνικὴ ἢ ἐπιτύποις. Ἐξ ἄλλου ἐσκέφθημεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ ἡ ὕλη τοῦ περιοδικοῦ, μετὰ μίαν τοιαύτην μετατροπὴν.

Θὰ ἐξακολουθήσωμεν λοιπὸν τὴν ἐκδοσιν μετὰ νέας βάσεις, τὰς ἀκολουθοῦσας:

1) Τὰ «Παναθηναῖα» θὰ ἐκδίδονται μίαν φορὰν τὸν μῆνα.

2) Εἰς ἕκαστον τεύχος θὰ προσθέτομεν παράρτημα 8 σελίδων ἀφιερωμένων εἰς μυθιστόρημα, διήγημα ἢ ἔργον θεατρικόν. Τὸ παράρτημα θὰ τυπώνεται μετὰ χωριστὴν σελίδωσιν καὶ εἰς ἰδιαιτέρον χαρτί, ὡστε εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ν' ἀποτελῇ ἓνα τόμον.

3) Ἡ εἰκονογραφίσεως τοῦ τεύχους θὰ ἐξακολουθήσῃ πλουσία, ὅπως καὶ τώρα, μετὰ ἐργα καλλιτεχνικὰ καὶ φωτογραφικὰ ἀπεικονίσεις ἀπὸ τὴν ζωὴν, ἐπικαιροὺς καὶ χαρακτηριστικὰς, ἐλεγκτικὴ πάντοτε.

4) Θὰ υποβιβάζωμεν τὴν ἐγγραφὴν εἰς δρ. 16 διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ 20 διὰ τὸ Ἐξωτερικόν, καθιστῶντες οὕτω εὐκολωτέραν τὴν ἐγγραφὴν καὶ καταγοῦντες τὴν εἰδικὴν εὐδηρὴν ἐκδοσιν, ἢ ὁποία δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ὄψιν τοῦ περιοδικοῦ.

5) Τὸ πρόγραμμα τῶν «Παναθηναίων» θὰ περιλάβῃ ὅπως ἕως τώρα, τὴν μελέτην ἑθνικῶν, φιλολογικῶν, καλλιτεχνικῶν, κοινωνικῶν θεμάτων, τὴν φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν παραγωγὴν μας, καὶ καθεστὶ ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς. Θὰ καταστήσωμεν γνώριμον εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας τὴν Νέαν Ἑλλάδα μετὰ περιγραφαίς, ἐντυπώσεως, εἰκόνας κλπ.

Εἰς τὸ πλάι τῆς ἐργασίας αὐτῆς θὰ εἶναι πάντοτε ἡ γνωριμία τῆς ξένης φιλολογίας καὶ τέχνης, μετὰ φράσεις καὶ ἀναλύσεις ἔργων, καὶ μετὰ πλῆθος εἰδήσεων, τὰς ὁποίας τώρα τελευταία παρελείψαμεν ἀκολουθοῦντες ὅλον τὸ ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐξῆσε δικαίως ἐπὶ ἓν ἔτος μετὰ τὰς συγνήσεις τοῦ πολέμου.

Ἡ Ἀθηναϊκὴ ζωὴ, εἰς ὅλας τὰς χαρακτηριστικὰς τῆς γραμμᾶς, θὰ ζωγραφίζεται μετὰ ἐπικαιρα ἀρθράκια, κατὰ τὸ πλεῖστον εἰκονογραφημένα.

6) Ἐκτακτον τεύχος καλλιτεχνικώτατον — ἀντὶ ἑνὸς τακτικοῦ — εἰς σχῆμα μεγαλύτερον, ἀφιερωμένον εἰς τὰς δοξασμένας σελίδας τῶν δύο πολέμων, θὰ ἐκδώσωμεν ἐντὸς τῆς πρώτης τριμηνίας, μέχρι δηλαδὴ τοῦ προσεχοῦς Δεκεμβρίου, χωρὶς πρόσθετον πληρωμὴν διὰ τοὺς συνδρομητὰς.

Ἡ ἐκδοσίς θὰ γίνετα τὴν 15^{ην} ἐκάστου μηνός, μετὰ τὸ ἴδιο πολυτελεὲς χαρτί, ἴσως ἀργότερα ἀκόμη καλύτερον.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΕΓΓΡΑΦΗ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 16 — ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΦΡ. 20

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Σελίς 32, 63, 96.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ—ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ—ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Σελίς 30, Είς τὰ «Παραλειπόμενα» τοῦ τεύχους τῆς 15-31 Μαΐου, Σελίς 95.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Σελίς 31, Είς τὰ «Παραλειπόμενα» τοῦ τεύχους τῆς 15-31 Μαΐου, Σελίς 95.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Είς τὰ «Παραλειπόμενα» τοῦ τεύχ. Ἰουν. Ἰουλ., Σεπτεμβρίου.

Η ΣΤΗΛΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Σελίς 30, Είς τὰ «Παραλειπόμενα» τοῦ τεύχους τῆς 15-31 Μαΐου.

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ

Τεύχος Ἀπριλίου, Μαΐου, Ἰουνίου, Ἰουλίου, Σεπτεμβρίου.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

- Θαλασίας Φλωρᾶ-Καραβία : Πρόδρομζ Ἰππερωτοπού-
λα, σελ. 4.
Πρόβειτα Ἑληές, σ. 6.
Γιάννινα-Αιχμάλωτοι, σ. 7.
Ὁ καθηγητῆς κ. Γ. Φωκάς, σ. 8.
Σπύρος Μανουσάκας, σ. 9.
Ἑλληες στρατιῶται εἰς τὸ Ἐμίν Ἀγᾶ, σ. 10.
Ὁ Πρίγκηψ Ὑψηλάντης ἐθελοντῆς, σ. 11.
Κωνσταντῖνος Μάνος, σ. 23.
Α. Μπαϊκλιν : Ὁ πόλεμος, σ. 34.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

- Γεώργιος Λιάκος, σ. 14.
Ἐδριμίδης Κοτσονόπουλος, σ. 14.
Ε. Χατζηγιάννου, σ. 18.
Ὁ ναύαρχος Τζωφνίλ, σ. 19.
Ὁ Βασιλεὺς τοῦ Μαυροβονιῶν Νικόλαος, σ. 21.
Ὁ ἀεροπόρος κ. Μουτούσης, σ. 23.
Ἡλέκτρα Παπαγεωργακοπούλου, σ. 63.
Κωνσταντῖνος Καραγιαννόπουλος, σ. 68.
Ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Μαριαντωνάκης, σ. 68.
Ὁ ταγματάρχης Κατσιμίδης, σ. 69.
Ἀνδρέας Κορομηλῆς, σ. 69.
Νικόλαος Σπανδωνῆς, σ. 92.
Ἀργὸ ντε Ροσφόρ, σ. 92.
Κωνσ. Τσιγγιώτης, σ. 106.
Καλαπόδος Π. Δυμπέρης, σ. 106.
Κωνσ. Γ. Ἀγγελόπουλος, σ. 107.
Γεώργιος Αἰκας, σ. 107.
Ἀντώνιος Κοντήφαρης, σ. 108.
Ἀναστ. Κ. Γιῶτης, σ. 108.
Βασίλειος Πλαστήρας, σ. 109.
Θεόδωρος Ι. Λάσκαρας, σ. 109.
Τάκης Ἡλιάδης, σ. 116.
Α. Πανᾶς, σ. 116.

ΠΟΙΚΙΛΑΙ

- Ἡ κ. Φλωρᾶ-Καραβία εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἡπει-
ρον, σελ. 13.
Ἡ πρώτη ἐπιπόδος τοῦ Βασιλέως Κωνσταντῖνου ἀπὸ τὰ
πεδία τῆς μάχης, σ. 15.
Τέσσαρες εἰκόνες ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Σάμου,
σ. 16, 17.

- Ὁ ἀεροπόρος Μουτούσης καταπιεσθὲν ἀπὸ τὸ ἀεροπλάνον
τὸ Μπιζάνι, σ. 22.
Δύο εἰκόνες ἀπὸ τὴν πύκνιν τοῦ «Ναυτίλου» ἐπάνω ἀπὸ
τὸν Ναγαράν, σ. 24.
Τὸ σπληνθὲν τουρκικὸν τορπιλλοβάλλον «Ατάλεια», σ. 25.
Τὸ ἀεροπλάνον πὺν συνετρίβη εἰς τὸν Λαγκαδᾶν, σ. 25.
Τρεῖς εἰκόνες τῶν Ἡδοτών, σ. 37, 38, 39.
Πρόδρομζ τοῦ Παγγαίου, σ. 41.
Δυσράχιον, σ. 42.
Τὸ πλῆθος χαριετίζον τὸν ἑλληνικὸν στόλον εἰς τὸν Μοῦ-
δρον, σ. 43.
Ἡ ἑλληνικὴ σημαία εἰς τὸ φραγέριον τῆς Μικελήνης, σ. 44.
Γερρόντισσα τῶν Ἰωαννῶν, σ. 44.
Σουλωτίσσα τῶν χρόνων τοῦ Ἀλήπασα, σ. 45.
Συσσίτιον Ἑλλήνων στρατιωτῶν εἰς τὸ στρατόπεδον, σ. 46.
Ὁ λιμὴν τῆς Θεσσαλονίκης, σ. 47.
Δύο εἰκόνες ἀπὸ τὸ ναυτικὸν νοσοκομεῖον τοῦ Ν. Φαλή-
ρον, σ. 49.
Ἡ Κυβέλη ἐορτίζει μαζὶ μὲ τὰ τριαντάφυλλα, σ. 53.
Ἡπειρωτοποῦδες, σ. 66.
Βούλγαροι ἀξίωματικοὶ αιχμάλωτοι, σ. 71.
Τρεῖς εἰκόνες ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, σ. 72, 73.
Ὁ Διάδοχος ἐπενεφημοῦμενος ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, σ. 74.
Ἀργυρόκαστρον, σ. 76.
Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Διαδόχου Γεωργίου εἰς τὸ Ἀργυρόκα-
στρον, σ. 77.
Δύο εἰκόνες τῶν ἀδιοικητικῶν εἰς τὸν στρατόν, σ. 78, 79.
Δύο εἰκόνες τοῦ ποταμοῦ Λούβρον, σ. 82, 83.
Ὅκτὼ εἰκόνες ἀπὸ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Βασιλέως, σ. 98, 101,
102, 103, 104, 115, 119.
Ἐφοδος κατὰ τοῦ Λαχανᾶ, σ. 113.
Ἐκτακτὸν Στρατοδικεῖον εἰς Δεμίρ-Ἰσᾶρ, σ. 117.
Τὸ μεγάλο γεφύρι τοῦ Σερμυόνος, σ. 118.
Τὰ θύματα τοῦ Δοξάτου, σ. 120.
Ἡ πρὸπάλαιος τῶν Σερρών, σ. 121.
Τούρκιοι καταφεύγον εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατόν, σ. 122.
Ἡ κατάληψις τῆς Καβάλλας, σ. 123.
Τὸ Νοσοκομεῖον Θεσσαλονίκης, σ. 123.

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

- Ἡ Τουρκία ἐδγνωμονοῦσα, σ. 64.
Ὁ Μπολετινᾶς ὅπως ἐνεφανίσθη εἰς τὸ Λονδῖνον, σ. 64.
Ὁ Μπολετινᾶς, σ. 64.
Ἡ Στέφης τοῦ Κεμάλ Βέη, σ. 64.
Ὁ Κεμάλ Βέη, σ. 64.